

Inwonersparticipatie

Een onderzoek van de rekenkamer Wierden

Eindrapport

Beste lezer,

De rekenkamer Wierden heeft onderzoek gedaan naar het onderwerp inwonersparticipatie. Dit onderwerp is aangedragen door de raad en opgenomen in het onderzoeksprogramma van de rekenkamer. Het onderzoek richt zich op het beleid, de werkwijze in de praktijk en de resultaten van inwonersparticipatie. Het voorliggende rapport bevat de resultaten van het onderzoek.

Voor dit onderzoek is gekozen om twee concrete praktijkvoorbeelden te bestuderen. Dit zijn leerzame voorbeelden van de participatiepraktijk van Wierden. De voorbeelden geven zicht op de wijze waarop de gemeente inwoners betreft bij de ontwikkeling van beleid en plannen. Dit onderzoek legt de vinger op zaken die goed gaan en zaken die beter kunnen. Dit is echter geen doel op zichzelf. Het doel is om een ontwikkelperspectief te bieden aan de raad en het college om de participatiepraktijk van de gemeente verder naar een hoger ambitieniveau te tillen.

De rapportage is opgesteld door Ing. Peter Struik MBA en Mirjam van Haeften BSW.

Noordwijk, 17 februari 2026

Deze rapportage bestaat uit drie delen

Deel 1 Introductie

Dit deel beschrijft het doel van het onderzoek, de onderzoeksvragen en de bril waarmee de onderzoekers naar inwoners- en overheidsparticipatie kijken.

Deel 2 De Kern

Dit deel is voor de lezer die snel de conclusies en aanbevelingen op hoofdlijnen tot zich wil nemen. In dit deel worden de twee centrale vragen van het onderzoek beantwoord:

- Hoe is in de gemeente Wierden inwoners- en overheidsparticipatie vorm gegeven en welke lessen kunnen daaruit worden getrokken: wat gaat goed en wat kan beter?
- Wat is eventueel bestuurlijk en ambtelijk nog nodig om het beleid en de uitvoering van inwoners- en overheidsparticipatie verder te versterken?

Deel 3 De Bevindingen

Dit deel is voor de lezer die meer details tot zich wil nemen. In dit deel worden achtereenvolgens verschillende deelvragen beantwoord over:

- Het beleid van de gemeente ten aanzien van inwonersparticipatie.
- De uitvoering en resultaten.
- De rol van de raad.

Bijlage 1 Participatie en wetgeving

Bijlage 2 Respondenten

Bijlage 3 Schriftelijke bronnen

 Navigatieknop

Doel van het onderzoek

Leren en verbeteren is het uitgangspunt in dit onderzoek. Om hier een bijdrage aan te leveren is het doel van het onderzoek inzicht geven in:

- De wijze waarop de gemeente omgaat met inwonersparticipatie;
- De doeltreffendheid van de inzet van inwonersparticipatie.

Vanuit dit inzicht worden lessen getrokken en aanbevelingen gedaan die een bijdrage leveren aan de verdere doorontwikkeling van inwonersparticipatie binnen de gemeente Wierden.

De onderzoeksvragen

De centrale vragen van het onderzoek zijn:

- Hoe is in de gemeente Wierden inwonersparticipatie vormgegeven en welke lessen kunnen daaruit worden getrokken: wat gaat goed en wat kan beter?
- Wat is eventueel bestuurlijk en ambtelijk nog nodig om het beleid en de uitvoering van inwonersparticipatie verder te versterken?

Deel 2 van dit rapport richt zich op deze twee centrale vragen. Zij zijn vertaald naar verschillende onderliggende deelvragen. Deze deelvragen vindt u in deel 3 van dit rapport.

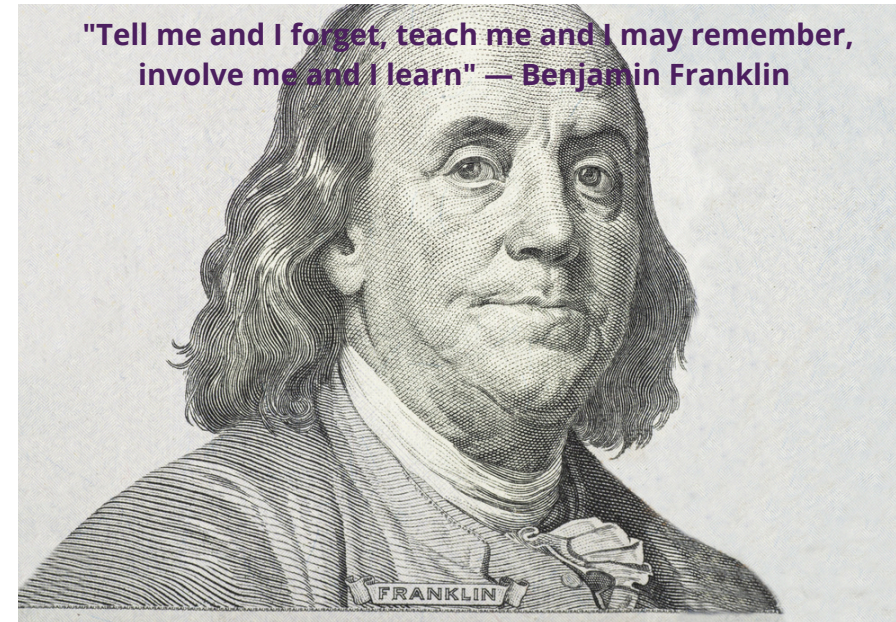
Reikwijdte van het onderzoek

Dit onderzoek richt zich op **inwonersparticipatie**. Hieronder verstaan we in dit onderzoek een proces waarbij inwoners door het gemeentebestuur actief worden betrokken worden bij beleids- en planvorming en planrealisatie binnen hun gemeente. Dit proces is erop gericht om het volgende te bereiken:

- Slagvaardige en betere realisatie van maatschappelijke opgaven, door bijvoorbeeld beter inzicht in de opgaven, nieuwe inzichten en ideeën en het bundelen van krachten via samenwerking;
- Versterken en vormgeven van democratie door goed zicht op belangen die spelen, een zorgvuldige afweging van belangen, grotere betrokkenheid, draagvlak, invloed van inwoners en wederzijds vertrouwen tussen inwoners en de gemeente.

Dit onderzoek richt zich niet op:

- **Overheidsparticipatie:** een proces waarbij het initiatief ligt bij inwoners die iets in het algemeen belang, zonder privaat gewin, willen realiseren en daarbij het gemeentebestuur hulp vragen; de overheid doet mee. De initiatiefnemers hebben eigen ambities en doelen, zij zitten zelf aan het roer en voeren het initiatief zelf uit. Het gemeentebestuur biedt dus hulp, maar neemt het niet over;
- Invloedsmogelijkheden die inwoners **van rechtswege** hebben op het beleid en plannen van de gemeente. Denk aan inspraak, bezwaar en beroep. Deze mogelijkheden bieden inwoners invloed laat in het proces: op die momenten waarop beleid en plannen al gemaakt zijn en ter besluitvorming voorliggen of al reeds besluiten zijn genomen. Participatie richt zich op het betrekken van inwoners veel vroeger in het proces.

Evaluatiemodel: de bril waarmee naar inwonersparticipatie is gekeken

Als hulpmiddel is een evaluatiemodel en normenkader ingezet om een oordeel te kunnen geven over de kwaliteit van inwonersparticipatie is. Het evaluatiemodel en normenkader vormen samen de bril waarmee de onderzoekers naar het onderwerp kijken. Het gaat om twee verschillende brillen:

- Bril 1 om te kijken naar inwonersparticipatie, zie hieronder;
- Bril 2 om te kijken naar het ontwikkelperspectief, zie de volgende bladzijde.

Bril 1: Inwonersparticipatie

Het evaluatiemodel berust op vier kwaliteitsmaatstaven:

- De eerste twee kwaliteitsmaatstaven 'Realisatiekracht en Democratie' zijn op te vatten als het gewenste resultaat van participatie;
- De laatste twee maatstaven 'Kwaliteit van samenwerking en 'Professionele vormgeving' zijn voorwaarden die moeten worden ingevuld om de gewenste resultaten te realiseren.

In hoofdlijnen gelden overigens dezelfde kwaliteitsmaatstaven voor inwoners- en overheidsparticipatie. Het verschil is vanuit welk gezichtspunt de kwaliteitsmaatstaven worden bekeken. Bij inwonersparticipatie ligt het initiatief bij de gemeente zelf; de samenleving doet mee. De ambities en doelen van de gemeente staan dan centraal. Inwonersparticipatie is daarmee in zekere mate stuurbaar door de gemeente. Voor inwonersinitiatieven ligt het initiatief bij partijen in de lokale samenleving, die daarbij zelf ambities en doelen hebben gesteld. Hun ambities en doelen staan dan centraal. Belangrijke vragen voor de gemeente zijn dan:

- Wat zijn de doelen van initiatiefnemers, willen zij samenwerken met de gemeente en welke bijdrage verwachten zij van de gemeente?
- Welke rol wil of kan de gemeente spelen, wil de gemeente samenwerken, welke bijdrage wil de gemeente leveren en wat is daarbij een passende werkwijze?

		Kwaliteitsmaatstaf	Hoofdnormen
Resultaat	I	Realisatiekracht	Participatie draagt bij aan slagvaardige, snelle en efficiënte realisatie van maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld door het ontstaan van nieuwe ideeën en inzichten en het bundelen van krachten.
	II	Democratie	Participatie versterkt het democratisch gehalte van de wijze waarop dat gebeurt door een zorgvuldige(re) afweging van belangen en grotere betrokkenheid, draagvlak, invloed en wederzijds begrip en vertrouwen.
Voorwaarden	III	Kwaliteit van samenwerking	Opgaven zoveel mogelijk vanuit 'teamspeel' realiseren, onder andere door open en constructieve interactie, adequate en tijdige communicatie en goed verwachtingenmanagement over en weer.
	IV	Professionele vormgeving	Doordachte en passende inrichting van participatietrajecten vanuit overzicht met inzet van participatieve werkvormen op maat.

© Partners+Pröpfer

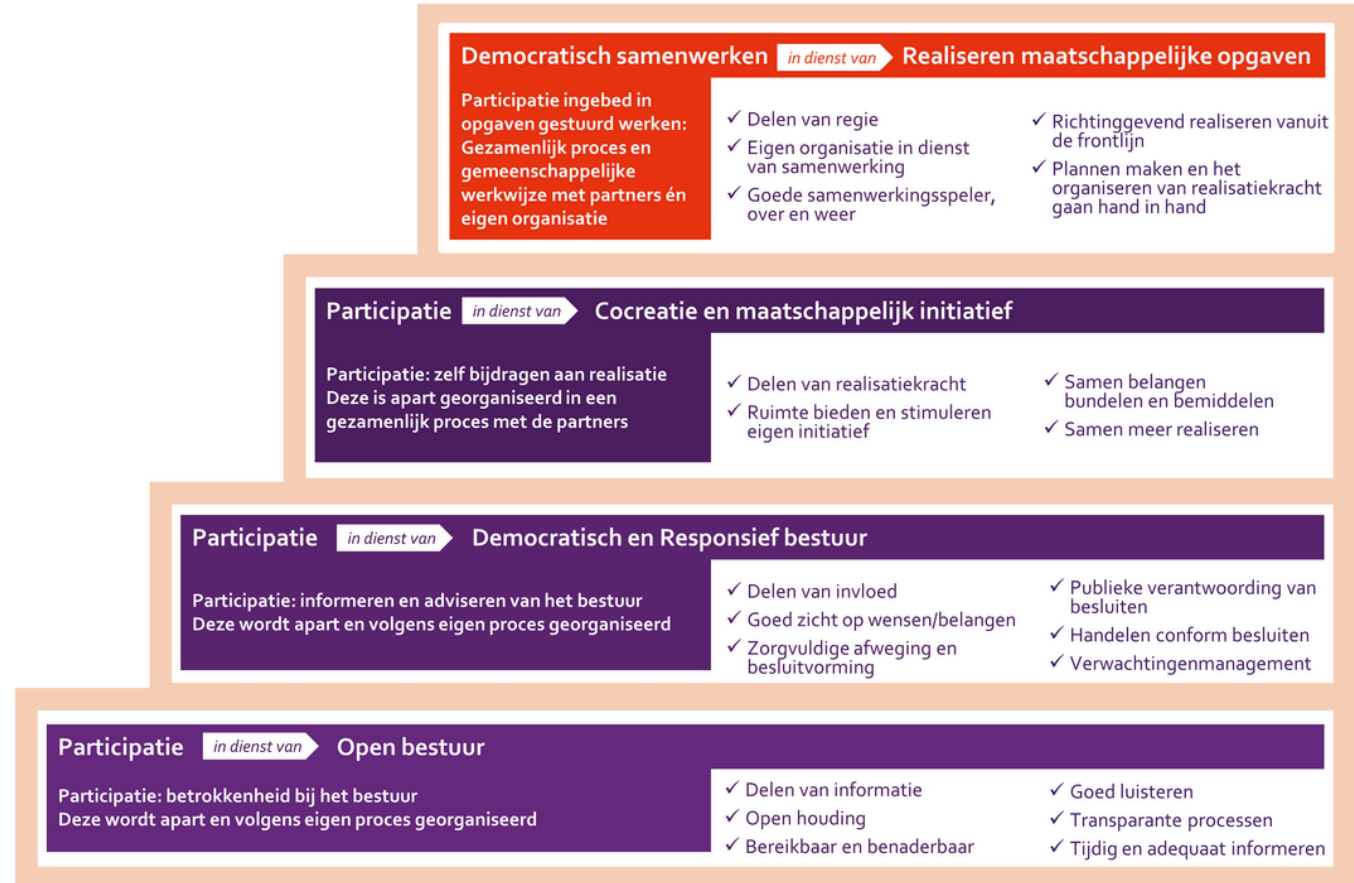
Evaluatiemodel: de bril waarmee naar inwonersparticipatie is gekeken.

Bril 2: Ontwikkelperspectief

Hier gaat het om zicht te krijgen op welke doorontwikkeling de gemeente nog kan maken. Wat is het ontwikkelperspectief?

Ruwweg zien we vier fasen van ontwikkeling, van onder naar boven:

- In de eerste fase staat participatie voornamelijk **in dienst van het openbaar bestuur**. Het openbaar bestuur is dan gericht op het delen van informatie, 'goed luisteren' en zorg dragen voor een transparant proces;
- In de tweede fase staat **democratisch en responsief bestuur** centraal. Het gaat om het delen van invloed, het in beeld brengen van verschillende belangen en op basis hiervan het zorgvuldig afwegen van belangen;
- In de derde fase staat participatie in het teken van **co-creatie en maatschappelijk initiatief**. Het gaat om samen meer te realiseren doordat meerdere partijen een bijdrage leveren.
- In de laatste fase staat participatie in het teken van **realiseren van een maatschappelijke opgave**. Dat betekent dat plannen maken en realisatie gelijk opgaan. Regie wordt daarbij gedeeld en het openbaar bestuur en de ambtelijke organisatie staan geheel in dienst van samenwerking.

Hoe is in de gemeente Wierden inwonersparticipatie vormgegeven en welke lessen kunnen daaruit worden getrokken?

Kernconclusie

De participatiepraktijk van de gemeente Wierden laat zien dat participatie succesvol is in het geval van:

- Een goede voorbereiding met een verkennend omgevingsdialoog;
- Een op maat gesneden participatieplan op basis van deze verkenning, en professionele uitvoering van het plan.

De raad kan dan meerwaarde halen uit participatie. Dat gebeurt echter nog onvoldoende, er is dan ook nog voldoende ruimte om participatie verder door te ontwikkelen.

Deelconclusie 1: Beleidsmatig is de gemeente op orde.

Alle ingrediënten voor succesvolle participatie zijn aanwezig. De raad heeft in 2020 een participatie- en inspraakverordening vastgesteld en in 2023 een Toekomstvisie 2030, waarin wordt aangegeven inwonersparticipatie verder te professionaliseren. Dat is verder concreet gemaakt voor de uitvoering, met een leidraad voor participatie: de zogeheten routekaart 'Samenlevingsgericht besturen 2024-2028'. De leidraad vormt samen met formats voor participatie- en communicatieplannen goede hulp bij het ontwerpen van een participatieplan voor vraagstukken. Er is daarmee niet alleen beleid op het terrein van participatie, maar er is ook een heldere vertaling gemaakt naar werkwijzen. Daar waar nodig wordt externe expertise ingezet voor een professionele uitvoering.

Alle relevante kernvragen om participatie in te kunnen richten komen aan de orde in de routekaart en formats. Het biedt daardoor hulp voor de gemeente zelf maar ook voor initiatiefnemers bij het, verplicht of niet verplicht, uitvoeren van participatie. Met dat laatste sluit de gemeente aan op de Omgevingswet. Sterk punt van de routekaart is dat ook het samenspel tussen de raad en het college aandacht heeft, namelijk 'het versterken van het raadsdebat'. Hier gaan we in deelconclusie 3 verder op in.

Deelconclusie 2: Met een vooraf goed doordacht participatieplan, dat consistent wordt uitgevoerd, gaat het goed. Daar waar dat niet het geval is gaat het mis.

Uit de bestudeerde casussen blijkt de noodzaak om, voor majeure vraagstukken, participatie op maat te snijden met een vooraf goed doordacht participatieplan, om vervolgens dit plan op een professionele wijze en consistent uit te voeren. Daar waar dit gebeurt gaat het goed, zoals de casus revitalisering van het bedrijventerrein Kluinveen laat zien. Daar waar niet gaat het mis, zoals in het geval van de casus schoolgebouw in Enter.

Ten aanzien van de realisatie van een gezamenlijk schoolgebouw in Enter zijn drie fases te onderscheiden:

- In de eerste fase is er geen sprake van participatie. De gemeente informeert de bewoners van de Sportlaan over het besluit om daar het nieuwe schoolgebouw te realiseren. Het gevolg was brede weerstand waarbij vrijwel alles ter discussie werd gesteld: de noodzaak voor de realisatie van een nieuwe school, de kwaliteit van het haalbaarheidsonderzoek en de gekozen voorkeurslocatie.
- In de tweede fase is een brede uitvraag naar alle inwoners uitgezet met de vraag wat in hun ogen geschikte locaties zouden zijn. Dat heeft geen meerwaarde opgeleverd. Het leverde geen nieuwe voorkeurslocatie op en het draagvlak bleef onverminderd laag. Het heeft het vertrouwen van inwoners in de gemeente verder ondermijnd doordat het besluitvormingsproces onvoldoende transparant was en daarmee onnavolgbaar voor inwoners.
- In de derde fase keert het tij ten goede. De locatie staat dan vast. Er is een duidelijk plan hoe samen met omwonenden, de voetbalvereniging en gebruikers het nieuwe gebouw in te passen in de leefomgeving. De eerste signalen zijn positief. Er is maatwerk door de inzet van verschillende werkvormen zoals brede informatie- en inloopbijeenkomsten, thematische sessies in kleinere groepen en een-op-een gesprekken. De samenwerking wordt als open en constructief ervaren. Wel leven er bij omwonenden nog grote zorgen over de verkeersveiligheid en verkeersdrukte.

De casus bedrijventerrein Kluinveen laat een ander beeld zien:

- Vooraf is een participatieplan opgesteld, waarmee de raad heeft ingestemd.
- Dat plan is op een professionele wijze consistent uitgevoerd met hulp van een bureau met inhoudelijke expertise en ervaring met procesbegeleiding.
- Om een participatieplan te maken is eerst een omgevingsverkenning uitgevoerd door een-op-een gesprekken en vervolggesprekken te voeren met bedrijven. Tijdens een sessie zijn kansen en knelpunten opgehaald die werden ingebracht door bedrijven en inwoners. Door deze verkenning zijn verschillende belangen die spelen in beeld gekomen en vertaald naar relevante thema's voor de ontwikkeling van drie scenario's.

De participatie is vervolgens gericht op het op een open wijze ontwikkelen van scenario's, in plaats van een confrontatie van belangen voorop te stellen. Bij verschillende scenario's kregen namelijk één of meer belangen meer of minder gewicht. De scenario's zijn in verschillende sessies met bedrijven en inwoners besproken, waarbij zij zelfs een vierde scenario inbrachten. Dit laat zien dat door participatie niet enkel belangen zichtbaar op tafel zijn gekomen. Met inzicht in elkaars belangen en een transparante weging tussen belangen, is ook een vierde scenario ontstaan, wat een verrijking is voor de opgave om te komen tot een kwaliteitsimpuls.

Deelconclusie 3: De representatieve en participatieve democratie versterken elkaar nog onvoldoende.

De ambities van de gemeente ten aanzien van inwonersparticipatie bestaan al wat langer en de ambities worden hoger. Zowel in de voorgaande als huidige bestuursperiode willen de raad en het college inwoners, ondernemers en organisaties vroegtijdig betrekken bij de ontwikkeling van en besluitvorming over visies, beleid en plannen. In de huidige bestuursperiode wordt dat in het coalitieprogramma nog verder aangescherpt. Het college wil zich in iedere fase en bij ieder vraagstuk inspannen om dat waar te maken. Er wordt hier zelfs gesproken over 'vernieuwing van de lokale democratie'.

Participatie is bij uitstek een middel om verschillende belangen op tafel te krijgen, om deze vervolgens langs een democratisch proces af te wegen. Participatie is geen doel op zich, maar helpt de raad in zijn volksvertegenwoordigende rol, namelijk om (tegengestelde) belangen in de politieke arena te brengen (tweede trede van het ontwikkelingsperspectief in deel 1 van dit rapport). Dat is op z'n minst de meerwaarde van participatie.

Het lukt de raad echter nog niet voldoende om de meerwaarde van participatie te benutten. Van een 'vernieuwing van de lokale democratie', zoals genoemd in deelconclusie 1 is daarmee nog geen sprake. De casus school in Enter laat dit zien. De raad handelt in dat geval niet consistent en transparant. Voor de open vraag aan de samenleving rondom de locatiekeuze stelt de raad vooraf beoordelingscriteria vast. Deze worden meegegeven aan inwoners. Na beoordeling van de inbreng van inwoners accepteert de raad de uitkomst echter niet. Er volgt wederom een proces waarbij de raad invloed uitoefent op de te selecteren locaties voor nader onderzoek. Dat proces is ook nog eens niet transparant; het vindt deels plaats achter gesloten deuren. Betrokkenen uit de samenleving ervaren dit proces als onvoldoende transparant en als onnavolgbaar. Dat ondermijnt het vertrouwen in de gemeente en werkt door in het proces van participatie om te komen tot een goede inpassing van het nieuwe schoolgebouw in de leefomgeving van bewoners.

Er zijn verschillende redenen waarom het de raad niet lukt om de meerwaarde van participatie te benutten:

- Er is binnen de raad geen collectief kwaliteitsbeeld over het proces van participatie. Fracties en/of raadsleden beoordelen de kwaliteit van het proces ieder vanuit hun eigen gestelde criteria. Bij weerstand vanuit de samenleving wordt participatie al snel als onvoldoende gezien (school Enter), bij nagenoeg geen weerstand wordt participatie als voldoende beoordeeld (revitalisering bedrijventerrein).
- Er worden vooraf geen afspraken gemaakt over hoe en met welke criteria de raad een oordeel vormt over de kwaliteit van het proces. Conform de Omgevingswet is dat echter wel wenselijk. De aanvrager van een omgevingsvergunning moet namelijk aangeven of en zo ja hoe, hij aan participatie heeft gedaan en wat de resultaten daarvan zijn. Dit betekent overigens niet dat de aanvrager in alle gevallen automatisch verplicht is om daadwerkelijk aan participatie te doen, hoewel dat wel verstandig kan zijn. In sommige gevallen is dat echter wel verplicht. Hoe dan ook, in het geval er sprake is van participatie is het dan wel de vraag hoe vooraf en achteraf te beoordelen of er sprake is van voldoende participatie.
- De raad geeft vooraf niet aan welke rol de raad wil invullen: waar hebben participanten wel of geen invloed op, waar wil de raad besluiten over nemen en wat laat de raad aan participanten over? Hoe wil de raad vervolgens het politiek-bestuurlijke proces aansluiten op het proces van participatie?

Wat is nog nodig om inwonersparticipatie te versterken?

In lijn met de drie deelconclusies doet de rekenkamer de volgende aanbevelingen. Allereerst hieronder een aanbeveling voor zowel de raad als het college; daarna volgen op de volgende twee bladzijden een aanbeveling voor de raad en een aanbeveling voor het college.

Hoofdaanbeveling voor de raad en het college

Ga op de ingeslagen weg voort in de richting van de door de raad en het college omarmde routekaart 'Samenlevingsgericht besturen 2024-2028'. Geef de ambtelijke organisatie verder de ruimte om de werkwijze zoals vastgelegd in de routekaart door te zetten en faciliteer daar waar nodig:

- Vraag aan de ambtelijke organisatie wat bestuurlijk nog nodig is om dat ten volle te kunnen doen;
- Neem de lessen die door betrokkenen in dit onderzoek zijn meegeven daarbij ook ter harte.

Er zijn twee aanbevelingen om participatie verder te versterken. Die vragen wat van de raad en van het college.

Zoals gesteld in deelconclusie 1 zijn alle ingrediënten voor succesvolle participatie aanwezig. Beleidsmatig heeft de gemeente Wierden inwonersparticipatie op orde en is er een heldere vertaling gemaakt naar werkwijzen en spelregels. In de praktijk zijn er ook successen; dat laat de casus revitalisering van het bedrijventerrein zien.

In dit onderzoek zijn twee casussen bestudeerd. Betrokkenen bij de casussen geven lessen mee, zie deel 3 van dit rapport. Deze lessen zijn waardevol om de kwaliteit van participatietrajecten nog verder te verbeteren. Bespreek welke lessen reeds doorwerking hebben gehad in de werkwijze van de gemeente, wat nog aandacht behoeft en wat de ambtelijke organisatie nog nodig heeft om ondersteund te worden om de werkwijze verder door te ontwikkelen.

Aanbeveling 1 voor de raad:

Benut de meerwaarde van participatie door te werken vanuit een collectief kwaliteitsbeeld over participatie en richt een hierbij passend transparant en voor inwoners navolgbaar besluitvormingsproces in.

Aanbeveling 2 voor het college:

- Spreek met de raad af voor welke majeure projecten een participatieplan op maat zal worden gesneden. Leg het participatieplan voor aan de raad om de raad in staat te stellen kaders mee te geven aan het participatieproces en het politieke besluitvormingsproces daarop af te stemmen;
- Ga het gesprek aan met de raad hoe participatie zich verder zou moeten doorontwikkelen, dit met oog op de ambitie 'vernieuwing van de lokale democratie'.

Wat is nog nodig om inwonersparticipatie te versterken?

Aanbeveling 1 voor de raad: Benut de meerwaarde van participatie door te werken vanuit een collectief kwaliteitsbeeld over participatie en inrichting van een volstrekt transparant en navolgbaar besluitvormingsproces.

Participatie moet leiden tot betere kwaliteit van beleid, plannen en de uitvoering. Dat lukt als de raad de meerwaarde ook benut, wat meer is dan het creëren van draagvlak voor gemeentelijk beleid of -plannen:

- Participatie is bij uitstek een middel om verschillende belangen op tafel te krijgen. Belangentegenstellingen, daar waar de samenleving er zelf niet uitkomt, kunnen vervolgens in de politieke arena worden gebracht. Een goed participatieproces waarborgt dat dit ook gebeurt.
- Het is belangrijk voor de raad om te beoordelen of er daadwerkelijk sprake is van een goed participatieproces. Dan vult de raad zijn controlerende rol in. Beoordeel als raad de kwaliteit van participatietrajecten vanuit een collectief kwaliteitsbeeld met -criteria. Dit met als doel een eenduidig en navolgbaar oordeel te kunnen vormen over de kwaliteit van een participatietraject. Dat oordeel kan gaan over participatietrajecten die zijn georganiseerd door de gemeente of door initiatiefnemers.

Geef het college de opdracht een voorstel aan de raad te doen voor een kwaliteitskader met -criteria. Er is voldoende materiaal binnen de ambtelijke organisatie voorhanden om dat te kunnen doen, zoals de routekaart 'Samenlevingsgericht besturen' en de formats voor participatie- en communicatieplannen. Zie ook rechts een eerste aanzet van de rekenkamer voor een kwaliteitskader met -criteria. De kwaliteitscriteria tezamen vormen het kwaliteitsbeeld van een goed participatieproces. Dit kan worden gebruikt om vooraf de kwaliteit van een participatieplan te beoordelen (kaderstellende rol) en om achteraf te controleren of de uitvoering van het participatieplan conform de gewenste kwaliteit is verlopen. Het politieke spel loopt daarmee ook meer via de band van de inhoud, in plaats van via het proces. Een belangrijke voorwaarde is dan wel dat dit proces volstrekt transparant verloopt en navolgbaar is voor inwoners.

Handreiking kwaliteitskader met kwaliteitscriteria voor participatie

De inhoudelijke opgave

- De kernopgave is voldoende afgebakend: het is helder wat er wel en wat er niet onder kernopgave valt.

De actoren

- De juiste actoren zijn betrokken en hun belangen zijn in beeld.

Procesdoelen

- Het is helder welk doel voor ogen staat met participatie en dat doel is/wordt ook gerealiseerd.

Zie mogelijke procesdoelen in het blokje hiernaast. In de praktijk zullen al deze doelen niet tegelijkertijd kunnen worden gerealiseerd. Het is dus zaak een behapbare mix van een aantal doelen te kiezen, op maat afhankelijk van het vraagstuk dat voorligt. Ook kunnen procesdoelen gaandeweg een participatietraject wijzigen.

Keuzemenu procesdoelen

- Inhoudelijke verrijking van een plan en/of een hoger ambitieniveau;
- Verschillende belangen in beeld krijgen. Scherp krijgen waar de samenleving er zelf niet uit komt en de raad een knoop moet doorhakken;
- Meer invloed voor inwoners, ondernemers en/of maatschappelijke (belangen)organisaties;
- Beter inspelen op wat leeft in de samenleving;
- Betere samenwerking;
- Begrip en wederzijds vertrouwen;
- Zoveel als mogelijk draagvlak voor beleid of een plan;
- Versnellen van het proces;
- Verantwoordelijkheid maatschappelijke partijen vergroten;
- Imagoverbetering.

Voorwaarden voor goed samenpel

- Alle voorwaarden voor constructief samenspel zijn ingevuld.

Zie mogelijke voorwaarden in het blokje hiernaast.

Voorwaarden

- Participatie biedt meerwaarde;
- Geschikte problematiek: voldoende belangrijk, hanteerbaar en openbaar;
- Openheid over welke ruimte er is om invloed uit te oefenen en de bereidheid om daadwerkelijk invloed te delen;
- Duidelijke rolverdeling en transparante en navolgbare besluitvorming;
- Constructieve relatie;
- Voldoende tijd, expertise, geld en middelen.

Wat is nog nodig om inwonersparticipatie te versterken?

Aanbeveling 2 voor het college:

- 2.1 Spreek met de raad af voor welke majeure projecten een participatieplan op maat zal worden gesneden. Leg het participatieplan voor aan de raad om de raad in staat te stellen kaders mee te geven aan het participatieproces en het politieke besluitvormingsproces daarop af te stemmen;
- 2.2 Ga het gesprek aan met de raad hoe participatie zich verder zou moeten door ontwikkelen, dit met oog op de ambitie 'vernieuwing van de lokale democratie'.

Aanbeveling 2.1

Vraag de raad bij majeure projecten hoe de raad in positie wil komen om:

- Zijn zienswijze te geven op een voorgenomen participatieplan. Dit kan een participatieplan zijn van de gemeente, of indien voorhanden die van initiatiefnemers;
- Zijn controlerende rol in te vullen gericht op de kwaliteit van het participatieproces en de gerealiseerde meerwaarde van participatie (de resultaten).

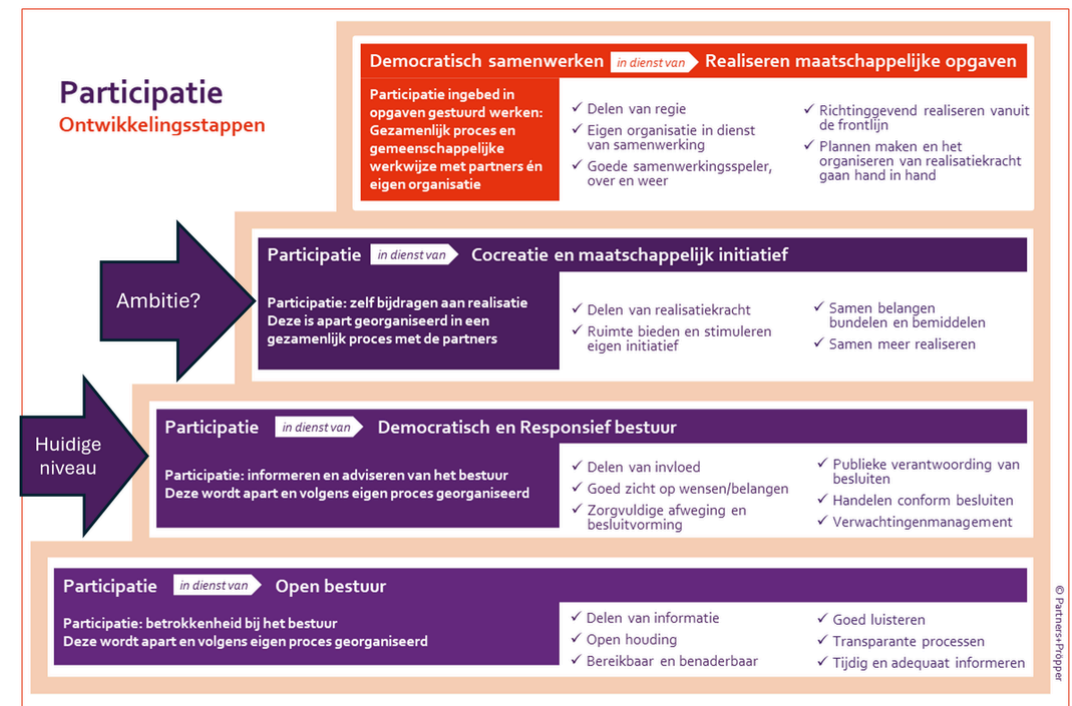
Het in aanbeveling 1 aanbevolen kwaliteitskader helpt de de raad om een eenduidige en navolgbare zienswijze te geven op het voorgenomen participatieplan, en op een navolgbare wijze tussentijds en achteraf de kwaliteit van het participatieproces te beoordelen.

In deel 3 van dit rapport zijn verder per casus allerlei lessen door betrokkenen meegegeven. Benut deze lessen om de werkwijze voor participatie verder te verbeteren. Besteedt in het bijzonder aandacht aan het verkennende omgevingsgerichte dialoog. Benut daartoe de ervaringen die zijn opgedaan bij de herinrichting van het bedrijventerrein. Daar was sprake van een goede voorbereidende verkenning. Er was sprake van een goede inventarisatie van de huidige situatie en belanghebbenden; op basis hiervan is een participatieplan op maat gemaakt.

Aanbeveling 2.2

Ga het gesprek aan met de raad hoe participatie zich verder zou moeten doorontwikkelen, dit met oog op de ambitie 'vernieuwing van de lokale democratie'. Dit met als doel om dit meer te concretiseren en te preciseren. Het onderstaande model kan daarbij helpen.

Hierin past het gesprek over hoe de representatieve en participatieve democratie elkaar kunnen versterken. Als dat lukt wordt participatie een gezamenlijk proces van de gemeente én van inwoners (derde trede van het ontwikkelperspectief in de figuur hieronder). Spreek met de raad af wanneer er sprake moet zijn van cocreatie en daarmee intensievere samenwerking. Stem daar de samenwerkingsafspraken met inwoners op af.

Rekenkamer Wierden

Wierden, 3 februari 2026

Ons nummer: 580034/607501

Uw kenmerk:

Onderwerp: Bestuurlijke zienswijze op eindrapport Rekenkamer over inwonerparticipatie

Beste leden van de Rekenkamer,

1. Algemene reactie en waardering

Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van het eindrapport van de Rekenkamer Wierden over inwonersparticipatie. Wij spreken onze waardering uit voor de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. Het rapport is zorgvuldig opgebouwd en kijkt vanuit verschillende invalshoeken naar het onderwerp. Dat geeft het rapport diepgang.

Voorop staat dat wij onze bewoners en onze gemeenteraad op een goede manier willen betrekken bij plannen en besluiten. Participatie zien we daarbij niet alleen als een verplichting, maar als een belangrijk onderdeel van samenlevingsgericht besturen. Het helpt om plannen beter te maken, belangen goed af te wegen en keuzes beter uit te leggen.

Op een enkele conclusie na, herkennen we veel in de conclusies van het rapport. Ook sluiten de aanbevelingen aan bij de koers die in de gemeente Wierden is ingezet.

2. Reactie op de belangrijkste conclusies

2.1 Beleidsmatig fundament op orde

Wij herkennen de conclusie dat de gemeente Wierden beleidsmatig een goed fundament heeft gelegd. De kaders zijn aanwezig. Tegelijkertijd vraagt participatie in de praktijk om blijvende aandacht: het gaat uiteindelijk om de manier waarop we dit consequent toepassen.

www.wierden.nl | gemeente@wierden.nl | 0546 – 58 08 00 | Pouliestraat 3, 7642 EB Wierden
IBAN: NL07BNGH028.50.09.508 | BTW: NL 001 584182 801 | KVK: 53309561

Pagina 1 van 5

2.2 Participatie vraagt maatwerk

Wij herkennen dat participatie niet overal hetzelfde kan zijn. Per onderwerp is iets anders nodig (maatwerk). Dat hangt af van de omgeving en de impact.

Het helpt als we vooraf goed kijken naar het vraagstuk. Daarna moet duidelijk zijn wat inwoners wel en niet kunnen beïnvloeden. Ook is het belangrijk dat we laten zien wat met inbreng is gedaan.

2.3 Raad en participatie

Wij onderschrijven dat participatie en besluitvorming in de raad goed op elkaar moeten aansluiten. Voor inwoners moet duidelijk zijn wie wanneer beslist. Ook moet helder zijn wat de ruimte voor invloed is.

Als dat niet duidelijk is, ontstaan sneller teleurstelling en onbegrip. Dat doet afbreuk aan het vertrouwen in het proces.

3. Participatieplannen en communicatie

Wij onderschrijven het belang van participatieplannen bij initiatieven met impact. In een participatieplan wordt vooraf vastgelegd wat de aanpak is. Denk aan:

- doel en scope;
- rolverdeling;
- invloedsruimte;
- werkvormen;
- terugkoppeling.

Wij vinden het belangrijk dat participatieplannen ook duidelijke afspraken bevatten over communicatie. Communicatie is geen losse activiteit ernaast. Het is onderdeel van de participatieaanpak.

In onze Handreiking Inwonerparticipatie (als toelichting op de Participatie- en inspraakverordening) is dit ook zo vastgelegd. Heldere communicatie voorkomt misverstanden. Inwoners moeten tijdig weten:

- waar ze over mee kunnen praten;
- wat vaststaat;
- hoe het proces verloopt;
- en wanneer zij terugkoppeling krijgen.

Daarom spreken wij bij voorkeur over een participatie- en communicatieplan.

Pagina 2 van 5 | Gemeente Wierden

Deel 1
IntroductieDeel 2
De KernDeel 3
De Bevindingen

Bijlagen

PARTNERS + PRÖPPER

4. Reactie op aanbevelingen en opvolging

4.1 Koers vasthouden: routekaart / handreiking / formats

Wij onderschrijven de hoofdaanbeveling om voort te gaan op de ingezette koers richting samenlevingsgericht besturen. De routekaart, handreiking en formats helpen om participatie op een herkenbare manier uit te voeren.

4.2 Collectief kwaliteitsbeeld

Wij ondersteunen de aanbeveling om toe te werken naar een collectief kwaliteitsbeeld voor participatie.

In het rapport wordt duidelijk dat participatie nu niet altijd op dezelfde manier wordt beoordeeld. Dat hangt soms af van het onderwerp of van de uitkomst van een traject. Dit maakt het moeilijk om eenduidig te spreken over kwaliteit. De rekenkamer geeft daarom aan dat het helpt als de raad een gezamenlijke opvatting ontwikkelt over wat "goede participatie" is.

Wat in het rapport wordt bedoeld met een collectief kwaliteitsbeeld is dat er vooraf duidelijke, gedeelde uitgangspunten zijn voor participatie. Dit gaat onder andere over:

- wanneer participatie nodig is en wanneer niet;
- welk participatieniveau passend is;
- welke invloedsruimte er is en hoe die wordt uitgelegd;
- hoe terugkoppeling plaatsvindt;
- en welke eisen we stellen aan zorgvuldigheid en transparantie.

Met zo'n kwaliteitsbeeld ontstaat er een gemeenschappelijke basis voor het gesprek tussen raad, college en organisatie. Dit helpt ook richting inwoners. Het maakt duidelijk wat zij mogen verwachten.

Wij zien het als een logische vervolgstap dat participatie- en communicatieplannen (vooral bij projecten met impact) aan dit collectieve kwaliteitsbeeld kunnen worden getoetst. Dit helpt om vooraf te beoordelen of de aanpak passend en zorgvuldig is en om achteraf het proces op een consistente manier te kunnen evalueren.

5. Majeure projecten: afspraken aan de voorkant en helderheid over criteria

Wij onderschrijven de aanbeveling om bij majeure projecten vooraf duidelijke afspraken te maken.

Als een project als "majeur" wordt beschouwd, kan het helpen om het participatie- en communicatieplan aan de voorkant met de raad te bespreken. Dat zorgt voor duidelijkheid over:

- de aanpak;
- de rolverdeling;
- en verwachtingen richting inwoners.

Wij realiseren ons dat dit aan de voorkant meer procestijd kost. Tegelijkertijd is de verwachting dat dit aan de achterkant juist vertraging kan voorkomen. Vroegtijdige afstemming helpt om later discussie over proces en invloedsruimte te beperken.

Daarbij is het wel belangrijk om samen met de raad goed te bepalen wat wel en niet als "majeur" wordt gezien. De criteria die hierbij kunnen helpen, komen ook terug in onze Handreiking Inwonerparticipatie. Voorbeelden van criteria zijn:

- belang: algemeen maatschappelijk of vooral individueel;
- complexiteit: eenvoudig of ingrijpend;
- hinder voor de omgeving: tijdelijk/structureel en mate van effect;
- maatschappelijke aandacht: gevoeligheid, discussie, media-aandacht.

Wij willen hierover met de raad in gesprek gaan. Daarbij vinden wij het belangrijk dat we onnodige vertraging voorkomen. Niet elk initiatief hoeft het predicaat "majeur" te krijgen.

6. Evaluatie Participatie- en inspraakverordening en Handreiking Inwonerparticipatie

Mede op basis van dit rekenkameronderzoek starten wij met een evaluatie van de Participatie- en inspraakverordening. Daarbij betrekken wij ook de Handreiking Inwonerparticipatie.

Wij willen hiermee beoordelen:

- hoe de verordening en handreiking in de praktijk werken;
- of ze voldoende duidelijk en herkenbaar zijn;
- en welke verbeteringen nodig zijn in samenhang met participatieplannen en communicatie.

Bij deze evaluatie gaan wij ook in op de ervaringen met inwonerinitiatieven. Ook betrekken wij ontwikkelingen en concepten zoals right to challenge. We willen hierbij bekijken hoe deze vormen van betrokkenheid in de praktijk werken en welke rol de gemeente Wierden daarin kan en wil vervullen.

7. Specifieke opmerkingen over casus Kindcentrum Enter

7.1 Fase 1

In het rapport wordt gesteld dat in de eerste fase geen participatieplan is opgesteld. Dat is juist. Wij willen daarbij wel aangeven dat de Participatie- en inspraakverordening op 6 juni 2022 door de raad is vastgesteld. Voor die tijd was het opstellen van participatieplannen nog niet als vaste werkwijze in de organisatie verankerd.

7.2 Fase 2

In het rapport staat (pagina 6, deelconclusie 2) dat de tweede fase “geen nieuwe voorkeurlocatie opleverde en het draagvlak onverminderd laag bleef”.

Wij delen deze conclusie niet, omdat uit dit participatieproces wel een voorkeurslocatie naar voren kwam. De brede uitvraag leverde veel reacties op en resulteerde in meerdere potentiële locaties. Daarbij is intensief meegedacht door Enterse inwoners.

Veel aangedragen locaties voldeden niet aan de vooraf opgestelde criteria. Ook bleek het moeilijk om de vraagstelling helder over te brengen. Uiteindelijk is uit zeven potentiële locaties, waaronder ook de eerder gekozen locatie, de voorkeurslocatie geselecteerd. Het feit dat de uiteindelijke voorkeurslocatie aan dezelfde straat ligt als de eerder gekozen locatie, betekent niet dat het participatieproces geen inhoudelijke opbrengst heeft gehad.

7.3 Fase 3

Wij zijn ervan uitgegaan dat het onderzoek zich zou beperken tot de locatiekeuze.

8. Tot slot

Wij zien het onderzoek als een bruikbaar rapport dat ons helpt om participatie verder te versterken. De aanbevelingen sluiten goed aan bij de koers die wij al hebben ingezet. Wij gebruiken de inzichten om de verdere ontwikkeling van participatie in de gemeente Wierden samen met de raad vorm te geven.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Wierden,
de secretaris, de burgemeester,

Marcel Klos

Nick Hubers

Deel 3 richt zich op de deelvragen van het onderzoek. De deelvragen worden achtereenvolgens beantwoord in de paragrafen 3.1 t/m 3.3.

3.1 Deelvragen over het beleid

- 1 In hoeverre heeft de gemeente ambities, doelen en kaders gesteld voor inwonersparticipatie?
- 2 In hoeverre speelt de gemeente met het beleid in op de nieuwe Omgevingswet?

3.2 Deelvragen over de uitvoering en resultaten

In deze paragraaf worden de twee casussen beschreven met oog op de onderstaande deelvragen. Daarbij passen we het evaluatiemodel toe.

- 3 In hoeverre wordt inwonersparticipatie al ingezet, in verschillende fasen van het beleidsproces: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering, verantwoording en evaluatie?
- 4 Op welke wijze wordt daarbij inwonersparticipatie vormgegeven?
- 5 Wat zijn in de uitvoering stimulansen en barrières voor inwonersparticipatie: wat gaat goed en wat gaat minder goed en waarom?
- 6 In hoeverre is het beleid en de uitvoering van de gemeente ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie doeltreffend?

Deelvragen over de rol van de raad

- 7 Hoe vult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol in ten aanzien van inwonersparticipatie en wordt de raad daartoe in staat gesteld door het college?

3.1 Het beleid van de gemeente Wierden

Deelvragen

- 1 In hoeverre heeft de gemeente ambities, doelen en kaders gesteld voor inwonersparticipatie?
- 2 In hoeverre speelt de gemeente met dit beleid in op de nieuwe Omgevingswet?

Uit verschillende documenten zijn de ambities, doelen en spelregels van de gemeente te destilleren. We vatten deze op hoofdlijnen hieronder kort samen.

Coalitieprogramma's: de ambitie 'vernieuwing van de lokale democratie'

Binnen de coalitie zijn de ambities ten aanzien van inwonersparticipatie op hoofdlijnen vastgelegd in een programma. In de voorgaande en huidige bestuursperiode zijn dat:

- 2018-2022: procedures worden aangepast, zodat inwoners in een vroeg stadium met elkaar praten en meedenken over ingrijpende plannen en visies waarover de gemeente besluiten moet nemen. Er wordt gesproken over 'vernieuwing van de lokale democratie'. Daarnaast wordt aangegeven dat de nieuwe Omgevingswet dit ook vraagt.
- 2022-2026: geen opgelegde dictaten van het gemeenbestuur, maar openstaan voor inbreng vanuit de samenleving. De gemeente zal zich daartoe in iedere fase en bij ieder vraagstuk inspannen om dat waar te maken. Ook hier wordt gesproken over 'vernieuwing van de lokale democratie'.

Participatie- en inspraakverordening: de spelregels

De participatie- en inspraakverordening is medio 2022 vastgesteld door de raad. Het beoogt de kwaliteit van lokale democratische processen en besluiten te vergroten, de samenwerking tussen gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven te versterken en helderheid te scheppen over proces en rolverdeling. De verordening bevat spelregels, onder andere:

- Inwonersparticipatie wordt toegepast wanneer het te verwachten is dat er belanghebbenden zijn die geraakt worden door beleid, plannen en projecten van de gemeente. Tenzij dit bij wet is uitgesloten, de beleidsruimte van de gemeente beperkt is of dat het gaat om voornemens van ondergeschikte aard;
- Het bestuursorgaan stelt bij de start van een participatieproces vast op welke wijze participatie wordt toegepast: doel, invloedsruimte, de wijze waarop inbreng van inwoners zal doorwerken op besluitvorming, de wijze waarop zij worden betrokken en de kosten van een participatieproces. Ter afronding van het participatieproces wordt een eindverslag opgesteld met overzicht over het proces, de uitkomsten en een evaluatie van het proces.

Toekomstvisie 2030: verder professionaliseren

Op 9 mei 2023 heeft de raad de Toekomstvisie 2030 vastgesteld. Een van de pijlers is 'Samen aan de slag! Doet u mee?'. Onder deze pijler geeft de gemeente aan een volgende stap te willen zetten met inwonersparticipatie. De gemeente wil een aanpak ontwikkelen om inwonersparticipatie goed te organiseren, te professionaliseren en te verinnerlijken in het handelen.

Toegepaste normen

Er is een actueel participatiebeleid waarin alle vormen van participatie beschreven worden, inclusief procedures en werkwijzen:

- Het beleid bevat heldere doelen, uitgangspunten en spelregels voor participatie.
- De gemeente heeft zicht op actuele ontwikkelingen rond participatie en verwoordt ambities om het participatiebeleid te versterken, mede met betrekking tot de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Resumé

De ambities van de gemeente ten aanzien van inwonersparticipatie bestaan al langer. Zowel in de voorgaande als huidige bestuursperiode wil het gemeentebestuur (raad en college) inwoners, ondernemers en organisaties vroegtijdig betrekken bij de ontwikkeling van en besluitvorming over visies, beleid en plannen.

De spelregels zijn vastgelegd in de Participatie- en inspraakverordening.

Vanaf mei 2023 wordt aangegeven dat inwonersparticipatie verder professioneel moet worden vormgegeven en worden verinnerlijkt in het handelen van de gemeente. Daartoe is inwonersparticipatie verder concreter uitgewerkt in verschillende handreikingen, zie de volgende bladzijden.

Uitwerking van het beleid in een leidraad voor participatie

Eind 2023 heeft de gemeente onderzocht hoe de gemeente meer samenlevingsgericht kan besturen: hoe inwoners meer en beter te betrekken? Uit dit onderzoek is een routekaart voortgekomen als praktische uitwerking van het beleid. Het gaat om de routekaart 'Samenlevingsgericht besturen 2024-2028'. De routekaart onderscheidt twee belangrijke ambities, ook wel eindbestemmingen genoemd.

Eindbestemming 1: gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie staan in contact met de samenleving.

De routekaart beschrijft een aantal aanbevelingen om de manier waarop inwoners betrokken kunnen worden verder te verbeteren. De aanbevelingen zijn:

- "Sluit aan bij onderwerpen die inwoners belangrijk vinden;
- Beslis bij de start van een project of je inwoners informeert, om hun mening vraagt, laat meewerken en/of laat meebeslissen;
- Sluit aan bij de voorkeursmanieren van inwoners om mee te denken en mee te doen;
- Vraag alleen inbreng van inwoners als je daar daadwerkelijk wat mee gaat doen, communiceer van tevoren wat je met de inbreng gaat doen en koppel terug wat het uiteindelijke resultaat is;
- Kijk hoe je minder goed bereikbare doelgroepen alsnog kan bereiken."

Eindbestemming 2: een versterkt samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie.

- "Voer snelle verbeteringsmogelijkheden door rondom de informatievoorziening;
- Maak als raad en griffie een plan voor het versterken van het raadsdebat;
- Werk aan de onderlinge binding en het vertrouwen tussen raad, college en organisatie."

Formats voor een participatie- en communicatieplan

De gemeente heeft een format ontwikkeld voor een participatieplan. Het format bestaat uit acht stappen, met in iedere stap een aantal kernvragen die de projectleider moet invullen. De kernvragen in de eerste stappen richten zich op de vraag of het onderwerp geschikt is voor participatie, het niveau van participatie, het doel en de belanghebbenden. De kernvragen in de daarop volgende stappen gaan verder in op de uitvoering: hoe participanten te betrekken, hoe het proces eruit ziet, hoe informatie toegankelijk te maken en hoe het proces af te ronden.

Handreiking inwonersparticipatie

De nieuwe Omgevingswet schrijft voor dat de raad, voor initiatieven die buiten de kaders van het vastgestelde omgevingsplan vallen, de initiatiefnemer kan verplichten tot het uitvoeren van participatie. In november 2023 heeft de gemeente hiertoe een handreiking vrijgegeven, de 'Handreiking Inwonersparticipatie'. Dit is bedoeld om initiatiefnemers de helpende hand te bieden als zij de omgeving betrekken bij hun plannen.

Resumé

De gemeente heeft een leidraad voor participatie, namelijk de routekaart 'Samenlevingsgericht besturen 2024-2028' en formats voor een participatie- en communicatieplan. Deze bieden concreet hulp bij het maken van een participatieplan voor een project. Het biedt zicht op relevante kernvragen die gesteld moeten worden voordat het participatieproces kan worden gestart, of tussentijds in een nieuwe fase van een project opnieuw tegen het licht moeten worden gehouden. Met een 'Handreiking Inwonersparticipatie' speelt de gemeente ook in op de nieuwe Omgevingswet. Deze handreiking is bedoeld om initiatiefnemers te helpen bij het inrichten van een participatieproces.

Sterk punt is dat de routekaart ook ingaat op het samenspel tussen raad en college. Het gaat hier om het versterken van het raadsdebat in het algemeen. De aansluiting met met het onderwerp inwonersparticipatie is verder niet gepreciseerd.

3.2 De uitvoering en resultaten

Behandeling van casussen

In deze paragraaf worden twee casussen belicht met oog op de deelvragen die gaan over de uitvoering, resultaten en rol van de raad. Het evaluatiemodel wordt toegepast om zicht te krijgen hoe participatie in de praktijk daadwerkelijk werkt. De twee casussen zijn:

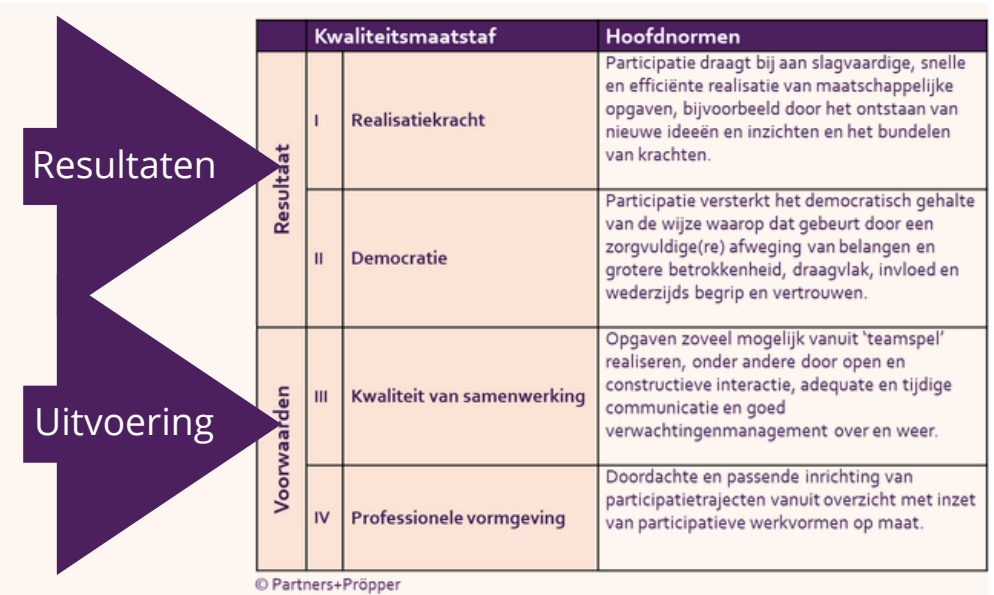
- 1 School in de kern Enter;
- 2 Revitalisering bedrijventerrein Kluinveen.

School in de kern Enter is interessant omdat er tijdens de oriënterende fase van het onderzoek een breed gedragen beeld bleek dat er een en ander niet goed is gegaan. Het traject is verder nog niet geëvalueerd dus het biedt nog kansen om te leren van dit traject.

Revitalisering van het bedrijventerrein Kluinveen is interessant omdat hier zowel inwoners als ondernemers in betrokken zijn en tijdens de oriënterende fase een breed gedragen beeld bleek dat participatie hier wel goed is verlopen. Ook van trajecten die goed zijn gegaan kan geleerd worden.

Om de casussen te analyseren is het volgende gedaan:

- Er zijn documenten bestudeerd die een beeld geven over het participatietraject en er is een vragenlijst uitgezet onder de ambtelijk projectleiders. Dit laatste om een eerste zicht te krijgen op wat interessante leerpunten zijn voor verdieping. De vragenlijsten hebben dus een signalerende functie en dienden als input voor verdere verdiepende gesprekken.
- In verdiepende gesprekken is gesproken met een aantal betrokken inwoners, organisaties en de ambtelijke projectleiders. Zie bijlage 2 voor alle respondenten. De participanten zijn aangedragen door de ambtelijke organisatie.
- Als afsluiting is gesproken met een afvaardiging van de raad.

Voor de analyse van de casussen is het bovenstaand evaluatiemodel gebruikt, dat eerder is toegelicht in deel 1 van dit rapport. Voor bevindingen over de uitvoering zijn de kwaliteitsmaatstaven 'Professionele vormgeving' en 'Kwaliteit van samenwerking' belangrijk. Voor bevindingen over de resultaten zijn de kwaliteitsmaatstaven 'Realisatiekracht' en 'Democratie' belangrijk.

In verdiepende gesprekken is per casus ingegaan op de verschillende kwaliteitsmaatstaven. In de hierna volgende bladzijden duiden we het oordeel langs de kwaliteitsmaatstaven volgt:

Goed

Voldoende

Neutraal

Onvoldoende

Casus School in de kern Enter

Deelvragen

- 3 In hoeverre wordt inwonersparticipatie al ingezet, in verschillende fasen van het beleidsproces: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering, verantwoording en evaluatie?
- 4 Op welke wijze wordt daarbij inwonersparticipatie vormgegeven?
- 5 Wat zijn in de uitvoering stimulansen en barrières voor inwonersparticipatie: wat gaat goed en wat gaat minder goed en waarom?

Korte omschrijving

In 2018 is de gemeente gestart met een proces om te komen tot een gezamenlijk schoolgebouw in Enter waarin de twee basisscholen De Talenter en De Wegwijzer gehuisvest moeten gaan worden. De eerste stap in het proces was een haalbaarheidsonderzoek. In de voorbereiding van dat onderzoek heeft een integrale projectgroep potentiële locaties in beeld gebracht. De projectgroep bestond uit de bestuurders van de twee scholen en ambtelijk medewerkers met verschillende expertises. De potentiële locaties zijn door de projectgroep beoordeeld aan de hand van verschillende criteria op het terrein van ruimtelijke ordeningsprincipes en praktische wensen. Zo moet de locatie liggen binnen de bebouwde kom, centraal in het dorp en binnen loopafstand voor bewegingsonderwijs. Daarnaast moet het verkeersveilig zijn en waardevol groen en speeltuinen moeten behouden blijven. De toetsingscriteria zijn niet vastgesteld door het college en/of de raad.

Er bleven drie locaties over die in aanmerking kwamen voor een nader onderzoek, waarvan twee gelegen aan de Sportlaan. Het resultaat van het nadere onderzoek is vervolgens op 2 oktober 2019 aan de raad gepresenteerd. Op basis van het onderzoek bleken de locaties aan de Sportlaan als beste te worden aangemerkt. Het college heeft dat met een besluit op 12 november 2019 bekrachtigd en daarna een inloopavond georganiseerd voor bewoners op 20 november 2019. Er bleek veel weerstand bij omwonenden van de Sportlaan en ook de kwaliteit van het haalbaarheidsonderzoek werd ter discussie gesteld. Ook raadsleden trokken de locaties en het onderzoeksrapport verder in twijfel.

Het college concludeerde, na een evaluatie van het traject, dat het vanwege het ontbreken van draagvlak nodig was om de voorkeurslocaties terug te trekken van de raadsagenda en een nieuw proces in te richten. Dit met als doel om de raad en bewoners meer te betrekken. Dat traject is door de rekenkamer verder onderzocht, zie de hierna volgende bladzijden.

Résumé

In de fase van voorbereiding en een haalbaarheidsonderzoek zijn de besturen van de betrokken scholen betrokken. Inwoners zijn achteraf geïnformeerd over de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek en de voorkeurslocatie.

Er bleek onvoldoende draagvlak bij inwoners over de voorkeurslocatie en ook raadsleden trokken deze locatie en de kwaliteit van het haalbaarheidsonderzoek in twijfel.

Het college besloot een nieuw proces in te richten met oog op meer betrokkenheid van bewoners.

Deelvragen

- 3 In hoeverre wordt inwonersparticipatie al ingezet, in verschillende fasen van het beleidsproces: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering, verantwoording en evaluatie?
- 4 Op welke wijze wordt daarbij inwonersparticipatie vormgegeven?
- 5 Wat zijn in de uitvoering stimulansen en barrières voor inwonersparticipatie: wat gaat goed en wat gaat minder goed en waarom?

Algemeen beeld van het participatietraject

Zowel ambtelijk als extern betrokkenen geven aan dat het moeilijk is om een totaaloordeel te geven over het participatietraject. Er zijn namelijk drie fasen te herkennen en in iedere fase is de participatie verschillend vormgegeven.

Fase 1: geen participatie rondom locatiekeuze

Na een haalbaarheidsonderzoek informeert de gemeente de bewoners van de locatie aan de Sportlaan. Er bleek veel weerstand van omwonenden en ook de kwaliteit van het haalbaarheidsonderzoek werd ter discussie gesteld. Ook raadsleden trokken de locatie en het onderzoeksrapport in twijfel. Het college concludeerde, na een evaluatie van het traject, dat het vanwege het ontbreken van draagvlak nodig was om de locatie terug te trekken van de raadsagenda en een nieuw proces in te richten, met oog op meer betrokkenheid van de raad en bewoners.

Fase 2: brede participatie rondom locatiekeuze

Een uitvraag naar alle inwoners over wat geschikte locaties zouden kunnen zijn in de ogen van inwoners. Dat leverde voor het grootste deel ongeschikte locaties op. De locaties die wel geschikt waren komen overeen met de voorkeurslocaties uit de eerste fase. Dat roept de vraag op bij extern betrokkenen of deze stap wel meerwaarde heeft gehad.

Fase 3: ingekaderde participatie gericht op omwonenden

De locatie is gekozen. Doel is om met direct omwonenden, de voetbalvereniging en gebruikers van het nieuwe schoolgebouw in een proces van co-creatie het nieuwe gebouw vorm te geven en in te passen in de woon- en leefomgeving.

Hoe waarden de ambtelijk projectleider en de participanten het traject?

Het algemene oordeel van de ambtelijk projectleider over dit traject en die van extern betrokkenen komt met elkaar overeen. Zij geven aan dat er drie fasen zijn te onderscheiden en beoordelen de participatie in de eerste fase met een onvoldoende, waarna in de daarop volgende fasen de participatie groeit naar een voldoende.

Lessen die worden aangedragen:

In de gevoerde gesprekken zijn verschillende lessen aangedragen:

- Start niet zonder een doordacht participatieplan. Vooraf is onderzoek en analyse nodig over meningen en gevoelens die leven in verschillende groepen van de lokale samenleving. Hiermee kan vervolgens een passend participatieplan op maat worden gemaakt.
- Locatiekeuzes, waarbij de impact op de directe woon- en leefomgeving van mensen groot is, lenen zich niet voor een open vraag aan de samenleving. Niemand zal kiezen voor een plek in zijn of haar nabije woon- en leefomgeving, ook wel het 'not-in-my backyard principe' genoemd. Vooraf meegegeven criteria worden dan ook niet gebruikt zoals bedoeld. In dat licht is participatie niet doeltreffend. Het levert geen nieuwe inzichten op en ook het draagvlak voor een bepaalde locatie zal niet groter worden.
- De vraag waarom er überhaupt een grotere school moet worden gebouwd raakt uit beeld bij participanten. Dat verstoort de rest van het proces. Tijdens bijeenkomsten over de locatie blijven inwoners namelijk terugvallen op deze fundamentele vraag.
- Het is cruciaal om het vertrouwen in de gemeente op te bouwen. Draag daarom zorg voor projectleiding vanuit de ambtelijke organisatie van de gemeente zelf. Probeer hiertoe zoveel personele wisselingen te vermijden om de continuïteit in de relatie met omwonenden te waarborgen.
- Stem tevoren af hoe een participatietraject zich gaat verhouden tot de rol van de raad en het besluitvormingsproces. Draag zorg voor een transparant en navolgbaar democratisch proces.

Om een oordeel te vormen over de uitvoering van participatie zijn allereerst gesprekken gevoerd met extern betrokkenen, daarna met de ambtelijke organisatie en tot slot een afvaardiging van de raad. Hiermee is 'van buiten naar binnen' gewerkt. De onderstaande tabel presenteert het oordeel van de rekenkamer over de participatie langs de vier kwaliteitsmaatstaven van het in dit onderzoek toegepaste evaluatiemodel. In de hierna volgende bladzijden wordt dit verder uitgewerkt.

Beoordeling langs de kwaliteitsmaatstaven

	Realisatiekracht	Democratie	Kwaliteit van samenwerking	Professionele vormgeving
Fase 1 Geen participatie rondom locatiekeuze.				
Fase 2 Brede participatie rondom locatiekeuze.				
Fase 3 Ingekaderde participatie gericht op omwonenden voorkeurslocatie.	Vooalsnog niet te beoordelen			

Bronnen tabel: interviews, enquête ambtelijke projectleiding en documentenstudie.

Realisatiekracht

De kernopgave voor participatie was het betrekken van inwoners bij de locatiekeuze voor de nieuwe school.

In de **eerste fase** zijn inwoners en verenigingen niet betrokken. Omwonenden en de voetbalvereniging zijn achteraf geïnformeerd over het eindresultaat van het selectieproces voor locaties, namelijk over het haalbaarheidsonderzoek en de voorkeurslocatie. In de **tweede fase** zijn juist alle inwoners van Enter betrokken met een uitvraag door de gemeente. Dat heeft echter niet geleid tot nieuwe inzichten of nieuwe ideeën rondom de locatiekeuze. Vanuit de voetbalvereniging heeft het wel een aanvullend idee opgeleverd. Deze vereniging ontwikkelde een plan waarin de school op de voorkeurslocatie zou komen en tegelijkertijd het sportpark zou worden herontworpen, met een multifunctionele accommodatie waar meerdere sportverenigingen gebruik van zouden kunnen maken, gecombineerd met woningbouw. De gemeente kon dat plan echter niet steunen. De **laatste derde fase** is gericht op een inpassing van het schoolgebouw in de leef- en woonomgeving van omwonenden. De participatie is nog lopende waardoor het vooralsnog niet mogelijk is het eindresultaat te beoordelen.

Democratie

In de **eerste fase** bleek er geen draagvlak bij omwonenden over de voorkeurslocatie en de raad had geen vertrouwen in de kwaliteit en objectiviteit van het haalbaarheidsonderzoek. Door de weerstand vanuit de samenleving, en de kritische noten van de raad, heeft het college besloten het proces te evalueren. Op basis van de resultaten uit de evaluatie is het proces om te komen tot een locatiekeuze herzien. De raad heeft de resultaten van de evaluatie en een nieuw procesvoorstel vastgesteld. Met dat voorstel moesten alle inwoners bij de locatiekeuze worden betrokken.

Het doel van de **tweede fase** was om met een brede uitvraag, via wierden.ikpraatmee.nl, alle inwoners te betrekken om zo een gedragen belangenafweging te kunnen maken. De raad heeft hiertoe met een aangenomen amendement zeven toetsingscriteria vastgesteld. Wij (de onderzoekers) merken daarbij op dat een financieel criterium ontbreekt.

De zeven toetsingscriteria

1 Omvang locatie;	5 Milieuwetgeving;
2 Afstand tot een sportfaciliteit;	6 Locatie binnen bebouwde kom;
3 Bereikbaarheid;	7 Eigendomsrecht locatie.
4 Openbaar groen;	

Met een brief zijn alle inwoners uitgenodigd om locaties aan te dragen waarbij ook de criteria zijn meegegeven. Met de criteria zijn de door inwoners aangedragen locaties op een uniforme wijze beoordeeld. Dat is gedaan door een commissie van ambtenaren onder leiding van een externe adviseur. In totaal zijn 39 door inwoners aangedragen locaties beoordeeld. Hieruit is een top vier van locaties voortgekomen met de nummers 7, 8, 22 en 23. Nummers 7 en 8 komen met de hoogste scores overeen met de oorspronkelijke voorkeurslocatie uit de eerste fase.

In een vertrouwelijke raadsbijeenkomst op 12 juli 2022 zijn de resultaten aan de raad gepresenteerd. De raad gaf aan dat er nog gekeken zal moeten worden naar 'creatieve oplossingen' met een nadere analyse. De resultaten van deze nadere analyse zijn besproken met de raad in een technisch beraad op 5 oktober 2022. De nadere analyse werd onderschreven met de toevoeging om ook locatie 21 nader te onderzoeken. Dit alles leidde in totaal tot zestien te onderzoeken locaties in een haalbaarheidsonderzoek 2.0. Dit haalbaarheids-onderzoek was onderdeel van de door de raad vastgestelde procesaanpak van juni 2020. De zestien te onderzoeken locaties zijn bekend gemaakt in een persbericht.

Het haalbaarheidsonderzoek is uitgevoerd door een extern bureau, dat vervolgens zelf besloot alle 39 locaties te beoordelen aan de hand van de toetsingscriteria. De eerdere beoordeling van de commissie van de gemeente is daarbij losgelaten. Het bureau kwam tot de conclusie dat negen locaties in aanmerking kwamen voor het haalbaarheidsonderzoek 2.0; deze vielen binnen de eerder zestien geselecteerde locaties. Na afstemming met de gemeente en een quickscan bleven uiteindelijk zeven locaties over voor een nader onderzoek: 7, 8, 9, 11, 12, 22 en 29. Deze zijn onderzocht en het resultaat was dat de locaties 7, 8, 11 en 22 het meest in aanmerking kwamen als locatie voor het nieuwe schoolgebouw.

Uiteindelijk wordt door het college op 10 januari 2023 besloten locaties 7, 8 en 11 als voorkeurslocatie te presenteren tijdens een openbare raadsinformatie-bijeenkomst op 13 februari 2023. Dit zijn de locaties aan de Sportlaan, waar al in het prille begin (fase 1) van het proces de omwonenden fors tegenstander van waren. Op 21 februari 2023 besluit het college om locatie 11 aan te wijzen als beoogde locatie dat met een raadsbesluit op 4 april 2024 door de raad wordt bekrachtigd. In deze raadsvergadering worden door fracties nog steeds fundamentele besluiten ter discussie gesteld. Zoals het besluit om twee scholen te huisvesten in één gebouw op één locatie en daarmee een integraal kindcentrum te realiseren. Sommige fracties blijven ook na het raadsbesluit nog stevast vraagtekens zetten bij de locatiekeuze. Zo wordt op 13 mei 2024 alsnog een motie ingediend om een tweede spoor te bewandelen: een quickscan alternatieve bouw of renovatiemogelijkheden.

Het voorgaande laat zien dat het proces van de locatiekeuze voor de raad en het college een moeilijke opgave is geweest. Dat wordt ook in brieven van het college aan direct belanghebbenden onderstreept. Het laat zien dat het geen lineair proces is, zoals de door de raad vastgestelde procesaanpak van juni 2020. Er wordt ingezet op een brede vraag aan de samenleving. Het plan was om de ingediende locaties met vooraf afgesproken criteria te toetsen en daarna een keuze te maken welke locaties voor een haalbaarheidsonderzoek in aanmerking zouden komen. Door de raad worden echter onderweg de beoordeling van de ambtelijke commissie in twijfel getrokken. Er worden aanvullende vragen gesteld om creatief naar afgevallen locaties te kijken en er worden er ook locaties toegevoegd. Het bureau, die de haalbaarheidsstudie vervolgens moet uitvoeren, doet het huiswerk van de ambtelijke organisatie nog eens over. Dat leidt wederom tot aanvulling en wijziging van locaties voor nader onderzoek. Sommige fracties blijven ook vraagtekens zetten bij de locatiekeuze en leggen zich niet neer bij de resultaten van het selectieproces. Dit geheel maakt het democratische proces moeilijk navolgbaar voor inwoners en belanghebbenden. Dit wordt in gesprekken met extern betrokkenen ook bevestigd:

- “Op voorhand zijn locaties gekozen die kansloos zijn, waarom dat is gedaan is niet helder”. “Het is volstrekt onduidelijk welke afwegingen zijn gemaakt”.
- Er wordt aangegeven dat de rolinvulling van de raad bepalend is geweest: “Het is een politiek spel en de raad stuurt op sentiment van bepaalde groepen uit de samenleving, in plaats van het algemeen belang voorop te stellen”.

De besluitvorming in de raad wordt gezien als een ‘politiek spel’, door onderzoeken stevast in twijfel te trekken en locaties die eerder waren afgevallen opnieuw in te brengen. Er wordt aangegeven dat de bijdrage van de raad aan het proces eerder ondermijnend is geweest aan participatie dan dat het versterkend heeft gewerkt. Hoe dan ook, de onderzoekers van dit rekenkameronderzoek constateren dat het leidde tot veel onduidelijkheid over het proces van locatieselectie en de democratische besluitvorming.

Met vaststelling van de voorkeurslocatie, door de raad op 4 april 2024, is ook een amendement aangenomen. De opdracht van de raad is om de inpassing van het nieuwe schoolgebouw in co-creatie met bewoners, gebruikers, de voetbalvereniging Enter Vooruit en Enterse Sportfederatie vorm te geven. In deze derde fase is participatie nadrukkelijk gericht op dat omwonenden invloed kunnen uitoefenen op de inpassing van het nieuwe schoolgebouw in de leef- en woonomgeving. Tijdens de meest recente informatieavond op 8 mei 2025 is teruggekoppeld hoe de wensen van de buurt zijn verwerkt in de verkeersoplossingen en heeft de architect het schetsontwerp gepresenteerd. Het college heeft tijdens de collegevergadering op 8 juli 2025 ingestemd met het ontwerp voor de wijziging van het omgevingsplan. Het ontwerp voor de wijziging van het omgevingsplan en het beeldkwaliteitsplan lag vanaf 17 juli 2025 zes weken ter inzage voor het indienen van zienswijzen.

Kwaliteit van samenwerking

In de **eerste fase** was er geen samenwerking met de lokale samenleving. Omwonenden en de voetbalvereniging zijn na het haalbaarsonderzoek geïnformeerd over de voorkeurslocatie. Er ontstond toen grote weerstand bij omwonenden die ook niet meer weg te nemen was. Er was weerstand ten aanzien van de keuze van de locatie en dat zij niet betrokken waren in het proces dat daaraan voorafging. De voetbalvereniging onderstreept dit nog eens met een brief aan het college en de raad. In de **tweede fase** was er ook geen samenwerking; participatie was gericht op het ophalen van de voorkeuren van inwoners. Dat wordt ook onderstreept door een stichting die inmiddels was opgericht door omwonenden van de locatie Sportlaan. De stichting geeft aan de van de kennis en expertise van leden van deze stichting geen gebruik is gemaakt. In de **derde fase** is er wel sprake van samenwerking. Omwonenden wordt gevraagd om mee te denken over de inpassing van het nieuwe schoolgebouw in de leef- en woonomgeving. Dat wordt georganiseerd in verschillende rondes, zie de volgende bladzijde.

- Op 4 en 5 juni 2023 is een inloopspreekuur met ruimte voor een-op-eengesprekken georganiseerd voor de direct omwonenden. De meeste omwonenden bleken overigens nog fors bezwaar te hebben tegen de gekozen locatie. Zij begrijpen niet waarom de locatie is gekozen en hebben zorgpunten rondom de verkeersveiligheid en het woongenot. Verschillende omwonenden geven aan dat zij de huidige situatie willen behouden en daarom niet willen meedenken in de verdere planvorming. Omwonenden die wel willen meedenken brengen ideeën en wensen op tafel, zoals rondom de ontsluiting en routes van fietsverkeer en autoverkeer, het realiseren van een 'kiss and ride' (kortparkeervoorziening) en hoe goed zicht te houden op spelende kinderen.
- Op 13 december 2023 is een tweede bijeenkomst met direct omwonenden georganiseerd. Veel omwonenden blijven bezwaar maken tegen de plannen. In kleinere groepen gaan omwonenden in verschillende rondes in gesprek met medewerkers van de gemeente. Het doel is te komen tot een aantal uitgangspunten voor het ontwerp. Er volgt geen eenduidig beeld of visie uit deze bijeenkomst.
- Op 31 januari 2024 presenteert de gemeente de uitgangspunten voor de bouw en de verkeerssituatie. De uitgangspunten komen voort uit de meningen van omwonenden, de visie van een stedenbouwkundig adviseur en de besturen van de scholen en hun adviseur. Omwonenden blijven bezwaar maken tegen de gekozen locatie. Kritische vragen van omwonenden hebben wel geleid tot aanpassingen, bijvoorbeeld het aanbrengen van zebra's en de mogelijkheid van een verkeersregelinstallatie.
- Op verschillende momenten is er overleg met de voetbalvereniging om te komen tot de invulling van een nieuwe locatie voor het kunstgrasveld, ontwerpuitgangspunten voor stedenbouw en de verkeerssituatie. Tijdens deze momenten is ook een door de voetbalvereniging opgestelde visiedocument besproken.
- Er zijn verder meerdere gesprekken gevoerd met de gebruikers: scholen, kinderopvang en de bibliotheek.

Extern betrokkenen geven verder aan dat er gaandeweg wel sprake is van een open en constructief samenspel met omwonenden. Zij waarderen de inzet van de projectleider vanwege zijn/haar vaardigheid om goede relaties te onderhouden en kleinere bijeenkomsten te organiseren, waardoor een goed dialoog kan worden gevoerd waarbij iedereen gehoord kan worden. Er wordt ruimte geboden om omwonenden zelf keuzes te laten maken. Als voorbeeld wordt genoemd het thema verkeersveiligheid. Omwonenden hadden de keuze om direct maatregelen te nemen of om dit pas na enige tijd te doen op basis van de werkelijke situatie en ervaringen. Uit gesprekken in het kader van dit onderzoek blijkt dat er nog wel grote zorgen bestaan bij omwonenden over de verkeersveiligheid en de verkeersdruk. Als laatste geeft de voetbalvereniging aan de samenwerking met de gemeente als constructief te ervaren.

Professionele vormgeving

In de **eerste fase** is er geen participatieplan opgesteld. Er heeft geen participatie plaatsgevonden, anders dan het informeren van inwoners en verenigingen. Wel is vanwege de weerstand vanuit de samenleving besloten het proces bij te sturen. In die periode was overigens het opstellen van participatieplannen nog niet verankerd in de organisatie. Nadien is de participatie- en inspraakverordening op 6 juni 2022 door de raad vastgesteld.

De uitvraag naar alle inwoners in de **tweede fase** is zorgvuldig voorbereid. Er zijn vooraf heldere criteria ontwikkeld, waarmee ingediende voorstellen van inwoners konden worden beoordeeld. De resultaten zijn met de gemeenteraad besproken in een vertrouwelijke raadsinformatiebijeenkomst op 12 juli 2022. De resultaten zijn vertrouwelijk en niet openbaar gemaakt en gebruikt om het daaropvolgende haalbaarheidsonderzoek 2.0 te richten. De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek zijn wel in openbaarheid besproken met de raad en met inwoners.

Voor de **derde fase** wordt ingezet op maatwerk; met verschillende werk- en informatievormen worden omwonenden betrokken. De gemeente en de besturen van de scholen investeren samen in het participatietraject. De gemeente heeft hiertoe een team vanuit verschillende disciplines samengesteld, waarmee een integrale benadering is gewaarborgd. De schoolbesturen hebben externe expertise ingehuurd met specifieke kennis op het gebied van schoolgebouwen. Er worden verschillende werkvormen ingezet, zoals grotere informatie-/inloopbijeenkomsten, thematische discussiesessies in kleinere groepen en een-op-een gesprekken.

Casus revitalisering bedrijventerrein

Deelvragen

- 3 In hoeverre wordt inwonersparticipatie al ingezet, in verschillende fasen van het beleidsproces: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering, verantwoording en evaluatie?
- 4 Op welke wijze wordt daarbij inwonersparticipatie vormgegeven?
- 5 Wat zijn in de uitvoering stimulansen en barrières voor inwonersparticipatie: wat gaat goed en wat gaat minder goed en waarom?

Algemeen beeld van het participatietraject

Het bedrijventerrein Kluinveen is in de loop der tijd organisch gegroeid tot een terrein met diverse bedrijfsactiviteiten met kleine kantoren en bedrijfsunits, tot en met een groot staalbewerkingsbedrijf. Door de ontwikkeling over de jaren heen, en door toename van woningbouw in en rond het terrein, lopen verschillende functies door elkaar heen. Die zijn langzamerhand ook met elkaar gaan 'schuren'. Daarnaast zijn er nog nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden voor ondernemers en heeft door afname van onderhoud aan panden en terreinen het gebied een gedateerde indruk. Kortom, het was tijd voor een kwaliteitsimpuls.

Om een plan te maken voor de kwaliteitsimpuls zijn bedrijven en inwoners betrokken. Het doel was alle betrokkenen de gelegenheid te geven om aan de voorkant van het proces mee te denken en hun wensen kenbaar te maken over de revitalisering en herontwikkeling van het gebied. Betrokkenen zijn met name de eigenaren van de op het terrein gesitueerde bedrijven en omwonenden in- of nabij het bedrijventerrein.

Het oordeel van de projectleiding en betrokkenen over het participatietraject is zeer positief.

Hoe waarden de ambtelijk projectleider en de participanten het traject?

Het algemene oordeel van de ambtelijk projectleider over dit traject:

Het algemene oordeel van participanten over dit traject:

Lessen die worden aangedragen:

In de gevoerde gesprekken zijn verschillende lessen aangedragen:

- Een goede voorbereiding is essentieel. Goede inventarisatie van de huidige situatie en belanghebbenden en op basis hiervan het opstellen van een participatieplan op maat;
- Goede keuze van een adviesbureau met inhoudelijke kennis én ervaring met het begeleiden van participatie;
- Naast inloopbijeenkomsten zijn een-op-eengesprekken met belanghebbenden belangrijk. Dit in plaats van algemene enquêtes die maar door weinigen worden ingevuld of niet de informatie bevatten die je wilt ophalen. De een-op-eengesprekken leiden ook tot goede kennis van de situatie in het gebied en toekomstplannen van belanghebbenden;
- De ontwikkeling van een visie en ook een vierde scenario wordt als een succes gezien van de samenwerking tussen de gemeente, bedrijven en inwoners;
- De verwachting is dat de uitvoering weerbarstiger zal zijn. Het zal veel vragen van de gemeente om de regie te voeren, verschillende partijen te verbinden en proactief te handelen: "Wachten totdat er spontaan een projectontwikkelaar in beeld komt zal onvoldoende zijn".

Opmerking onderzoekers: dit laatste punt is de reden dat 'realisatiekracht' in de tabel op de volgende bladzijde nog steeds wel hoog scoort, maar iets minder dan de andere kwaliteitsmaatstaven.

Om een oordeel te vormen over de uitvoering van participatie zijn allereerst gesprekken gevoerd met extern betrokkenen en daarna met de ambtelijke organisatie en tot slot een afvaardiging van de raad. Hiermee is 'van buiten naar binnen' gewerkt.

De onderstaande tabel presenteert het oordeel van de rekenkamer over de participatie langs de vier kwaliteitsmaatstaven van het in dit onderzoek toegepaste evaluatiemodel. In de hierna volgende bladzijden wordt dit verder uitgewerkt. .

Beoordeling langs de kwaliteitsmaatstaven

Realisatiekracht

Democratie

Kwaliteit van samenwerking

Professionele vormgeving

Bronnen tabel: interviews, enquête ambtelijke projectleiding en documentenstudie.

Realisatiekracht

De kernopgave is een kwaliteitsimpuls te geven aan het bedrijventerrein Kluinveen-Violenhoek. De eerste stap was het uitwerken van scenario's en een keuze maken voor een voorkeursscenario. Er zijn in voorbereiding op een inloopavond een-op-eengesprekken gevoerd met de bedrijven en tijdens de inloopavond op 23 januari 2023 konden alle aanwezige ondernemers en inwoners op een formulier hun ideeën optekenen. Ook konden zij aangeven wel of geen behoefte te hebben aan een persoonlijk vervolgesprek, waar ook gebruik van is gemaakt. Op basis van de resultaten uit alle gesprekken is het stedenbouwkundig bureau aan de slag gegaan om eerste scenario's op te stellen. In januari 2024 zijn deze in een informatiebijeenkomst gepresenteerd aan bedrijven uit het plangebied, omwonenden en geïnteresseerden. De huidige situatie en gewenste situatie zijn daarbij voor het voetlicht gebracht.

Om te komen van de huidige naar de gewenste situatie zijn vier scenario's ontwikkeld waarbij het vierde scenario door de deelnemers zelf is ingebracht:

- Scenario 1: 90% bedrijven en 10% wonen. Beperkte aanpassingen, kansen benutten daar waar kan.
- Scenario 2: 70% bedrijven en 30% wonen. Bedrijven langs het spoor, wonen langs de randen.
- Scenario 3: 50% bedrijven en 50% wonen. Gemengd gebied, nieuwe balans tussen functies.
- Scenario 4: 70% wonen en 30% bedrijven. Een vergaande transformatie van het bedrijventerrein als woongebied. Scenario's 2 en 3 zijn tussenstappen naar het eindscenario 4.

Democratie

Op 6 december 2022 heeft de raad ingestemd met het plan van aanpak voor scenario-ontwikkeling en de participatieve aanpak. Op verschillende momenten zijn ideeën, kansen en knelpunten opgehaald, ingebracht door bedrijven en inwoners. Met name in de inventariserende fase zijn de verschillende belangen in beeld gekomen. Deze zijn samengevat rondom vier thema's:

- *Duurzaamheid*: de huidige compacte bebouwde en versteende omgeving in stand houden, versus inzetten op een robuuste groenstructuur en vergroten biodiversiteit om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en de weerbaarheid te vergroten;
- *Wonen en werken*: de nadruk leggen op bedrijvigheid versus de nadruk leggen op een gemengde dorps woon- en werkomgeving;
- *Bedrijvigheid*: de beperkingen van het gebied voor ondernemers accepteren, versus bij toekomstige veranderingen zoeken naar mogelijkheden voor ondernemers;
- *Mobiliteit*: bedrijfsverkeer versus woonverkeer.

Door eerst de aandacht te richten op het ontwikkelen van een visie (gewenste situatie) zijn de verschillende belangen bij elkaar gebracht, in plaats van direct de confrontatie tussen belangen voorop te stellen. Met de visie ontstond een richtpunt voor de ontwikkeling van scenario's waarbij verschillende belangen wel tegen elkaar werden afgewogen. De scenario's differentiëren namelijk van elkaar in de mate waarin er gekozen wordt tussen bedrijvigheid of wonen. Zo zal in het eerste scenario de huidige situatie niet veel veranderen, de nadruk blijft liggen op bedrijvigheid. In het tweede scenario krijgt de woonfunctie meer plek door woningen te concentreren langs de randen, een deel van de bedrijven te transformeren naar een woonfunctie en bedrijven af te schalen in milieu-categorie. In het derde scenario wordt een evenwichtige balans gezocht tussen wonen en bedrijvigheid. In het vierde scenario wordt radicaler ingezet op de functie van wonen. Dat vierde scenario is als voorkeursscenario voortgekomen uit de bijeenkomsten met ondernemers en inwoners.

Op 11 november 2024 stemt de raad in met de visie en scenario's. Uiteindelijk wordt scenario 4 ook als voorkeursscenario voor een besluit voorgelegd aan de raad.

Kwaliteit van samenwerking

De ontwikkeling van het bedrijventerrein is complex omdat de gemeente afhankelijk is van ruimte en vastgoed van anderen. Goede samenwerking met pand- en grondeigenaren is daarom van essentieel belang.

De visie en scenario's zijn in een aantal bijeenkomsten besproken met bedrijven en inwoners. Daarnaast is in een informele setting van gedachten gewisseld met de ondernemersvereniging, ondernemers en grondeigenaren. De door het extern bureau opgestelde visie en de eerste drie scenario's hebben alle betrokkenen geholpen om de eigen gedachten en ideeën scherp te krijgen. Er bleek zelfs behoefte aan een vierde scenario als voorkeursscenario. Dat scenario gaat uit van een verdergaande transformatie van het bedrijventerrein als woongebied, waarbij op geschikte plekken gemengd kan worden met lichte bedrijvigheid.

In gesprekken wordt aangegeven dat de samenwerking gedurende het gehele proces open en constructief was en professioneel werd begeleid. De ontwikkeling van visie en een vierde scenario wordt als een succes gezien van de samenwerking tussen de gemeente, bedrijven en inwoners. Er wordt aangegeven dat de eerder voorgestelde drie scenario's daarbij hebben geholpen: "Het heeft mensen aan het denken gezet, het dialoog op gang gebracht en 'waarden' zichtbaar gemaakt". De gemeentelijke organisatie en de portefeuillehouder hebben een positieve rol gespeeld door relaties te leggen met individuele ondernemers, vertrouwen in het proces uit te stralen en gedurende het gehele traject goed benaderbaar te zijn.

In gesprekken wordt ook aangegeven dat, na vaststellen van de visie en het voorkeursscenario, de uitvoering weerbarstig zal zijn. Twee grote bedrijven nemen een belangrijk deel van het terrein in beslag en passen niet goed in een woonomgeving. Herhuisvesting van deze bedrijven zal een flinke opgave zijn, wat nog veel zal vragen van de samenwerking tussen de gemeente en de desbetreffende bedrijfseigenaren. Daarnaast vraagt het verder om een pro-actieve houding van de gemeente: "wachten totdat er spontaan een projectontwikkelaar in beeld komt zal onvoldoende zijn".

Professionele vormgeving

Het traject is gestart met een initiatiefase waarin een inventarisatie van de situatie centraal stond:

- Andere projecten of beleidsvelden die een impact hebben op het gebied zijn in kaart gebracht. Dit om koppelkansen in beeld te krijgen, zoals op het terrein van klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie.
- Er zijn gesprekken gevoerd met ondernemers in het gebied over kansen en belemmeringen die zij zien en over hun toekomstplannen.

Na de initiatiefase is een plan van aanpak opgesteld dat aan de raad voor instemming is voorgelegd en door het college is vastgesteld. Er is een stuurgroep ingericht bestaande uit portefeuillehouders en een ambtelijk multidisciplinair kernteam. Verder is een stedenbouwkundig bureau ingehuurd om het traject van scenario ontwikkeling te begeleiden. Het plan van aanpak bevat een hoofdstuk over participatie. Het doel van participatie wordt omschreven en het niveau waarop participatie zich richt, namelijk informeren, raadplegen en adviseren. In de fase van scenario-ontwikkeling is meebeslissen, coproduceren, nog niet aan de orde. Er zijn verder verschillende werkvormen ingezet: individuele gesprekken met bedrijven, informerende en ophalende inloopbijeenkomsten en een informatieavond voorafgaande aan de scenariokeuze.

De inbreng van betrokkenen is goed gedocumenteerd. Er zijn verslagen van gesprekken met bedrijven en een bundel formulieren die door deelnemers tijdens de inloopavond op 23 januari 2023 25 januari 2025 zijn ingevuld. Alle bezoekers konden hun ideeën optekenen en aangeven wel of geen behoefte te hebben aan een persoonlijk vervolfgesprek. Van die gesprekken zijn verslagen gemaakt. Op de gemeentelijk website heeft het traject een aparte webpagina. Deze bevat een beschrijving van het traject en een heldere tijdlijn met belangrijke processtappen en besluitvormingsmomenten inclusief alle relevante documenten.

In gesprekken wordt aangegeven dat het gehele proces professioneel is begeleid. Enige punt van kritiek zijn de faciliteiten en technische ondersteuning. Niet goed werkende beamers, te kleine schermen en gebrekkige zaalfaciliteiten zorgde soms voor wat onrust.

3.3 De rol van de raad

Deelvraag

7 Hoe vult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol in ten aanzien van inwonersparticipatie en wordt de raad daartoe in staat gesteld door het college ?

De raad hecht waarde aan het betrekken van de lokale samenleving bij beleids- en planontwikkeling. Dat blijkt uit het beleid maar ook uit de praktijk, waarbij in verschillende moties de raad onderstreept dat participatie nodig is. Met de door de raad vastgestelde participatie- en inspraakverordening medio 2022 beoogt de raad de kwaliteit van lokale democratische processen en besluiten te vergroten, de samenwerking tussen gemeente, inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven te versterken en helderheid te scheppen over proces en rolverdeling. Op dit laatste punt (helderheid scheppen over het proces en rolverdeling) zoomen we hieronder verder in.

Casus 'School in de kern Enter'

Omdat er grote weerstand bleek bij omwonenden over de gekozen locatie, geeft de raad een opdracht aan het college om aan alle inwoners de vraag te stellen over welke locatie zij geschikt vinden. Daarnaast stelt de raad vast hoe de inbreng van inwoners te beoordelen. Dit door vooraf beoordelingscriteria vast te stellen en deze mee te geven aan de inwoners. Tot zover ervaren betrokkenen het proces als helder.

Na beoordeling van de inbreng van inwoners door een ambtelijke commissie accepteert de raad de uitkomst echter niet. Er volgt een proces waarbij de raad invloed uitoefent op de te selecteren locaties voor een nader onderzoek. Er wordt gevraagd om creatief naar afgevalen locaties te kijken en er worden ook locaties toegevoegd. Dat wordt in besloten vergaderingen gedaan. Betrokkenen ervaren dit (democratische) proces als onnavolgbaar. Zij geven aan dat de rol van de raad gaandeweg steeds minder transparant werd. De controlerende rol van de raad richt zich ook gedurende dat proces niet meer op de kwaliteit van participatie, maar op de inhoudelijke beoordeling van locaties door het college, de ambtelijke organisatie en het externe bureau dat is ingeschakeld voor nader onderzoek. Ook na de definitieve keuze van een locatie door het college, en met vaststelling van deze locatie door de raad, blijven sommige fracties stevast vraagtekens zetten bij de locatiekeuze.

Casus 'Revitalisering bedrijventerrein Kluinveen'

Op 6 december 2022 stemt de raad in met de participatieve aanpak met bijbehorende processtappen. Het doel en de rolverdeling is helder. Er moeten in samenwerking met bedrijven en inwoners scenario's worden ontwikkeld voor een kwaliteitsimpuls van het bedrijventerrein, waarna de raad een besluit zal nemen voor een scenario.

De raad wordt gedurende het traject met informatiebijeenkomsten op de hoogte gehouden en is ook uitgenodigd voor alle bijeenkomsten met bedrijven en inwoners. De raad heeft gedurende het traject de bedrijven en inwoners de ruimte gegeven en geen verdere invloed uitgeoefend op het proces. Het traject heeft meer opgeleverd dan enkel een aantal scenario's. Er is een visie ontwikkeld voor het gebied en vier scenario's, waaronder een voorkeurs-scenario van betrokken bedrijven en inwoners. Daarnaast heeft het een helder zicht opgeleverd over verschillende belangen die spelen. Gedurende het traject van scenario-ontwikkeling ontstond ook geen grote weerstand vanuit de lokale samenleving. Dat betekent niet dat er geen verschillende belangen waren die om een keuze vroegen. Er waren en zijn wel degelijk 'schurende' belangen, zoals tussen bedrijvigheid en wonen.

In een gesprek met een afvaardiging van de raad wordt aangegeven dat de raad het participatietraject als succesvol ziet. De raad heeft het proces en de uitkomst ook niet ter discussie gesteld en stemde in met de visie op het gebied en het voorkeursscenario.

Omgevingswet en participatie

Overheden zoals gemeenten moeten bij plannen voor de omgeving omwonenden, bedrijven en organisaties betrekken. In de Omgevingswet staan hierover regels. Bijvoorbeeld dat in de definitieve omgevingsvisies en -plannen moet staan aan welke omwonenden, bedrijven en organisaties een advies is gevraagd, en wat het resultaat daarvan is. Voor overheden is het hiermee helder dat zij aan participatie moeten doen. Dat ligt complexer bij niet-overheden. Dan is participatie soms wel en soms niet verplicht. Wie een plan of idee heeft, is niet altijd verplicht om anderen hierbij te betrekken. De gemeenteraad kan wel besluiten dat bij bepaalde plannen participatie wel verplicht is.

- Participatie is in veel gevallen niet verplicht, bijvoorbeeld als het initiatief volledig binnen de kaders van een door de gemeente vastgesteld omgevingsplan past. Participatie mag wel en is ook aan te raden.
- Participatie kan verplicht worden gesteld. De gemeenteraad heeft dan vooraf besloten dat bij bepaalde plannen dat het geval is. Denk aan buitenplanse planactiviteiten, dus voorgenomen plannen die buiten de kaders van een vastgesteld omgevingsplan vallen.

In de Omgevingsregeling is participatie in alle gevallen als **aanvraagvereiste** opgenomen. De aanvrager van een omgevingsvergunning moet aangeven of en zo ja, hoe hij aan participatie heeft gedaan en wat de resultaten daarvan zijn. Deze aanvraagvereiste betekent niet dat de aanvrager ook automatisch verplicht is om ook daadwerkelijk aan participatie te doen, zie het bovenstaande. De bedoeling is de aanvrager te stimuleren om aan participatie te doen, en als hij/zij dat doet moet het bevoegd gezag weten wat de resultaten zijn.

In het geval de gemeenteraad gevallen wil aanwijzen waarin het doen aan participatie verplicht is, dan moet dit vooraf worden vastgesteld. Bijvoorbeeld met een inspraak- en participatieverordening, of zoals de raad van Wierden dat heeft gedaan met vaststelling op 4 maart 2025 met de 'Besluit Lijst van gevallen met bindend adviesrecht en verplichte participatie 2025'. Het gaat dan om aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. In dit soort gevallen is het wel de vraag hoe vooraf en nadien te beoordelen of er sprake is van voldoende participatie? De wetgeving biedt hier verder geen antwoord op; de wetgever heeft de keuze voor de vorm van participatie bij de aanvrager gelaten.

Dit betekent dat de gemeente niet dwingend mag voorschrijven hoe de aanvrager de participatie moet vormgeven. Volgens de wetgever moet de mate van participatie wel in verhouding staan tot de mogelijke impact van de aangevraagde activiteit. Om dit te beoordelen, zijn de specifieke kenmerken van het project of activiteit en de omgeving van belang. Dat is dus maatwerk. Dit wordt bevestigd in een recente rechtspraak over participatie bij de aanvraag van een omgevingsvergunning. De voorzieningenrechter van Rechtbank Gelderland bevestigt, naast dat participatie niet zó ver gaat dat de inbreng van omwonenden ook van beslissende betekenis is, dat de verplichte participatie wel van enige betekenis moet zijn.

“De voorzieningenrechter neemt aan dat in die gevallen dat participatie verplicht is gesteld, de participatie wel enige betekenis moet hebben. Anders zou het verplicht stellen van participatie weinig zinvol zijn. Het hangt vervolgens af van de aard van het project en de impact op de omgeving wat er in redelijkheid aan participatie gedaan moet worden. Het is in eerste instantie aan het college om te beoordelen of de initiatiefnemer in redelijkheid heeft kunnen volstaan met de verrichte participatie.”

Het bevoegd gezag beoordeelt dus of er 'voldoende' participatie heeft plaatsgevonden. Bij die beoordeling kan het bevoegd gezag gebruikmaken van eventueel vooraf opgestelde beleidsregels over deze beoordelingsbevoegdheid. Deze zijn dan terug te vinden in de participatieverordening. Let op: het bevoegd gezag mag in de beleidsregels geen extra eisen stellen of criteria opleggen over de vorm van de participatie.

Artikel 16.55 van de Omgevingswet (aanvraagvereisten)

De gemeenteraad kan gevallen van activiteiten aanwijzen waarin participatie verplicht is voordat een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, waarvoor het college van burgemeester en wethouders bevoegd gezag is, kan worden ingediend. Een buitenplanse omgevingsplanactiviteit is een activiteit die niet voldoet aan de regels van het omgevingsplan en niet vergunningvrij is. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een initiatiefnemer een gebouw wil realiseren dat hoger is dan de toegestane bouwhoogte in het omgevingsplan. In zulke gevallen moet de initiatiefnemer een omgevingsvergunning aanvragen.

Artikel 7.4 van de Omgevingsregeling (aanvraag omgevingsvergunningen)

- Bij de aanvraag wordt aangegeven of burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken.
- Als burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken, verstrekt de aanvrager bij de aanvraag gegevens over hoe zij zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

Wet versterking participatie op decentraal niveau

Op 4 juni 2024 is de 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wet heeft als doel om de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid te versterken.

Uit deze wet volgt de verplichting om de huidige inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. In een participatieverordening dienen decentrale overheden de vrijheid te krijgen om zelf te bepalen hoe zij inwoners betrekken bij de verschillende fasen van beleid, uitvoering en evaluatie. Wanneer een participatieverordening ook betrekking heeft op de instrumenten van de Omgevingswet, geldt voor overheden de motiveringsplicht uit het Omgevingsbesluit. Gemeenten dienen in dat geval bij het vaststellen van deze instrumenten te verduidelijken hoe zij invulling hebben gegeven aan de participatieverordening en daarmee aan hun eigen participatiebeleid.

De 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' is in werking getreden op 1 januari 2025. Er is sprake van een overgangstermijn van twee jaar. Dit betekent dat alle gemeenten voor 1 januari 2027 een participatieverordening moeten hebben opgesteld.

In de participatieverordening moet het zogeheten 'uitdaagrecht' worden opgenomen. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners, bedrijven of organisaties verzoeken om de uitvoering van een taak van de overheid over te nemen, indien zij bijvoorbeeld denken de taak beter of goedkoper te kunnen uitvoeren. Het voordeel van het uitdaagrecht is dat de betrokkenheid van burgers en maatschappelijke partijen bij hun directe leefomgeving wordt vergroot. Daarnaast kan het de kwaliteit van de uitvoering verbeteren en kunnen er nieuwe samenwerkingen ontstaan.

Respondenten

Naam	Functie	Organisatie	Functie	Organisatie
Afvaardiging gemeenteraad			Extern betrokkenen Casus School in Enter (geanonimiseerd)	
Mw. L. Prieshof-Otten	Raadslid fractie Nieuw Enter Wierden	Gemeente Wierden	2 Bestuurders	Voetbalvereniging Enter Vooruit
Dhr. K. van Dijk	Fractievoorzitter ChristenUnie		Eigenaar	Adviesbureau MDAB
Mw. M. Langenhof	Raadslid fractie CDA		Huisvestingsadviseur	Adviesbureau Penta Rho
Dhr. C. Kok	Fractievoorzitter Progressief Wierden		Directeur bestuurder	Verion (protestant christelijk onderwijs Wierden)
Dhr. R. Ikink	Commissielid fractie VVD		Bestuurder	Stichting Katholiek Onderwijs Twenterand (SKOT)
Mw. D. Harberink-Elferink	Fractievoorzitter VVD		Voorzitter en buurtbewoner	Stichting Behoud Woongenot en natuur de Werf
Afvaardiging college van B&W			Buurtbewoner	-
Mw. D. Tigchelaar	Burgemeester en portefeuillehouder inwonersparticipatie	Gemeente Wierden	Extern betrokkenen Casus Herinrichting Bedrijventerrein Kluinveen-Violenhoek (geanonimiseerd)	
Ambtelijke organisatie			Stedenbouwkundig adviesbureau	Buro MAAN
Geanonimiseerd	Regisseur bestuurlijke ontwikkeling en inwonersparticipatie	Gemeente Wierden	Inwoner/ grondeigenaar en bedrijf	-
	Adviseur maatschappelijke ontwikkeling			
	Projectleiders en beleidsmedewerkers			

Adviescommissie (klankbordgroep) gemeenteraad Wierden

Naam	Functie
Mw. L. Prieshof-Otten	Raadslid fractie Nieuw Enter Wierden
Dhr. K. van Dijk	Fractie voorzitter ChristenUnie
Mw. M. Langenhof	Raadslid fractie CDA
Dhr. C. Kok	Fractie voorzitter Progressief Wierden
Dhr. R. Iking	Commissielid fractie VVD
Dhr. D. Reijnders	Raadslid fractie SGP
Dhr. W. Wienk	Raadsgriffier

Schriftelijke stukken

Jaar Maand Beschrijving

Beleid gemeente Wierden

2018	5	Gemeente Wierden, Coalitieprogramma 2018-2022, mei 2018
2021	6	Gemeente Wierden, Koersdocument Expeditie Wierden, vastgesteld door college 8 juni 2021
2021	11	Gemeente Wierden, Onderzoek Toekomstvisie 2030, resultaten onderzoek via Wierden.ikpraatmee, november 2021
2022	5	Gemeente Wierden, Participatie- en inspraakverordening, 31 mei 2022
2022	-	Gemeente Wierden, Visie op Dienstverlening 2022-2026, datum onbekend
2022	10	Gemeente Wierden, Coalitieprogramma 2022-2026, Ruimte voor iedereen, oktober 2022
2023	3	Gemeente Wierden, Reactienota, Participatie en vooroverleg, Toekomstvisie 2023, maart 2023
2023	5	Gemeente Wierden, Toekomstvisie 2030, Thuis in de gemeente Wierden, 9 mei 2023
2023	-	Gemeente Wierden, Infographic, Toekomstvisie 2030, Thuis in de gemeente Wierden, datum onbekend
2023	-	Gemeente Wierden, Samenvatting reacties enquête Toekomstvisie 2030, datum onbekend
2023	11	Gemeente Wierden, Handreiking Inwonersparticipatie, november 2023
2024	8	Gemeente Wierden, Onderzoeksrapport Necker, Routes naar samenlevingsgericht besturen in de gemeente Wierden, 15 augustus 2024
2024	10	Gemeente Wierden, Routekaart Samenlevingsgericht besturen 2024-2028, concept, 4 oktober 2024 (in maart/april 2025 ter besluitvorming aan gemeenteraad)
2025	1	Gemeente Wierden, Informatie voor inwonerparticipatie, wierden.nl/inwonerparticipatie, download 27 januari 2025
2025	1	Gemeente Wierden, Proces Toekomstvisie, wierden.nl/proces-toekomstvisie, download 27 januari 2025
2025	1	Gemeente Wierden, Inhoudsopgave participatieplan, 27 januari 2025
2025	-	Gemeente Wierden, Format voor intern gebruik, Participatie- en communicatieplan, datum onbekend
2025	3	Gemeente Wierden, Besluit Lijst van gevallen met bindend adviesrecht en verplichte participatie 2025

Casus School in Enter

2019	8	Kleissen bouwmanagement en advies, Bijlagen bij Haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw scholen Enter: De Talenter en De Wegwijzer, 26 augustus 2019
2020	3	Gemeente Wierden, Evaluatie en procesvoorstel nieuwbouw scholen Enter, 19 maart 2020
2020	4	Gemeente Wierden, Adviesnota, Evaluatie en procesvoorstel nieuwbouw scholen Enter, 14 april 2020
2020	4	Gemeente Wierden, Collegevoorstel, Evaluatie en procesvoorstel nieuwbouw scholen Enter, 14 april 2020
2020	6	Gemeente Wierden, Aangepast procesvoorstel Nieuwbouw scholen Enter, conform raadsbesluit van 2 juni 2020
2020	6	JSA advies en BENBS, Haalbaarheidsonderzoek Nieuwbouw scholen Enter, Second opinion in opdracht van gemeente Wierden, juni 2020
2020	7	Gemeente Wierden, Brief aan bewoners Sportlaan, Lage Dijk, Werfstraat en Reggestraat, Reactie op petitie tegen nieuwbouw scholen Sportlaan in Enter, 13 juli 2020
2020	7	Gemeente Wierden, Collegevoorstel en -besluit (met tekstuele aanpassing), Beantwoording vragen en reactie op petitie bewoners Sportlaan e.o. in dossier nieuwbouw scholen Enter, 22 juli 2020
2020	7	Gemeente Wierden, Brief aan bewoner, Beantwoording vragen over nieuwbouw scholen Enter, 23 juli 2020
2020	8	Gemeente Wierden, Oplegnotitie, Second opinion haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw scholen Enter, 20 augustus 2020
2021	9	Gemeente Wierden, Collegevoorstel en -besluit, Vaststelling toetsingscriteria voor de uitvraag naar mogelijke locaties nieuwbouw scholen Enter, 28 september 2021
2021	2	Sheet, Ruimtetaat nieuwbouw Enter, 30 februari 2021
2021	8	Memo, Ruimtebehoefte locatieonderzoek Basisscholen Enter, 27 augustus 2021
2021	9	Gemeente Wierden, Toetsingscriteria nieuwbouw scholen Enter, De Talenter en De Wegwijzer, september 2021
2021	12	Gemeente Wierden, Brief college aan raad, Toezeggingen Gecombineerde inforonde GG en BFMO d.d. 24 november 2021, 7 december 2021, Inclusief: -Sheet, Ruimtetaat nieuwbouw Enter, 30 februari 2021 -Memo, Ruimtebehoefte locatieonderzoek Basisscholen Enter, 27 augustus 2021

Schriftelijke stukken

Jaar Maand Beschrijving

Casus School in Enter (vervolg)

2021	12	Gemeente Wierden, Amendement (aangenomen), Toetsingscriteria nieuwbouw school Enter, 14 december 2021
2021	12	Gemeente Wierden, Raadsvoorstel en -besluit (geamendeerd), Vaststelling toetsingscriteria voor de uitvraag naar mogelijke locaties nieuwbouw scholen Enter, 14 december 2021
2021	-	Gemeente Wierden, Adviesnota over Vaststelling toetsingscriteria voor de uitvraag naar mogelijke locaties nieuwbouw scholen Enter, De Talenter en De Wegwijzer, datum onbekend
2022	1	Gemeente Wierden, Adviesnota over aangepaste beoordelingsmatrix behorende bij de aangepaste toetsingscriteria voor de uitvraag naar mogelijke locaties nieuwbouw scholen Enter, De Talenter en de Wegwijzer, datum onbekend
2022	1	De Bibliotheek, Brief aan college, Nieuwbouw scholen in Enter, 10 januari 2022
2022	1	Gemeente Wierden, Toetsingscriteria nieuwbouw scholen Enter, De Talenter en De Wegwijzer, januari 2022
2022	1	Gemeente Wierden, Raadsvoorstel, Vaststelling aangepaste toetsingscriteria voor de uitvraag naar mogelijke locaties nieuwbouw scholen Enter, De Talenter en de Wegwijzer, 18 januari 2022
2022	2	Gemeente Wierden, Raadsmemo, Informatie relatie speeltuin De Marre en Hoodse ondernemer Marcus Samuel, agendapunt Adviesnota aangepaste beoordelingsmatrix bij de aangepaste toetsingscriteria voor de uitvraag naar mogelijke locaties nieuwbouw scholen Enter, 10 februari 2022
2022	3	Gemeente Wierden, Brief college aan raad, Nieuwbouw scholen Enter, 22 maart 2022
2022	4	Gemeente Wierden, Brief aan inwoners, Uitvraag locatie scholen Enter, 8 april 2022
2022	5	Gemeente Wierden, Verslag, Werksessie locatietoetsing scholen Enter, 24 mei 2022. Inclusief: Kaart met locaties
2022	5	Gemeente Wierden, Scoringsmatrix, Locatieonderzoek Enter, 24 mei 2022
2022	5	Penta Rho, Beoordelingsmatrixen locatieonderzoek Enter, ingevuld door ambtelijke werkgroep gemeente Wierden en Penta Rho, 24 mei 2022
2022	6	Gemeente Wierden, Collegevoorstel en -besluit, Resultaat locatietoetsing scholen Enter, 8 juni 2022
2022	6	Gemeente Wierden, Adviesnota, Resultaat locatietoetsing scholen Enter, 14 juni 2022
2022	6	Gemeente Wierden, Brief van college aan raad, vertrouwelijk, Resultaat locatietoetsing scholen Enter, 15 juni 2022
2022	6	Gemeente Wierden, Collegevoorstel en -besluit, Memo i.v.m. raadsinformatiebijeenkomst omtrent scholen Enter, 27 juni 2022
2022	6	Gemeente Wierden, Beoordelingsmatrix locatieonderzoek Enter, datum onbekend
2022	7	Gemeente Wierden, Raadsinformatiebijeenkomst over een te organiseren informatiebijeenkomst rond de nieuwbouw scholen Enter, 12 juli 2022
2022	9	Gemeente Wierden, Memo, Nadere analyse in aanloop naar Haalbaarheidsonderzoek 2.0, 27 september 2022
2022	9	Gemeente Wierden, Memo projectgroep aan deelnemers technisch beraad 5 oktober 2022, 27 september 2022
2022	10	Provincie Overijssel, Memo aan gemeente Wierden, Advies nieuwbouw scholen Enter, 12 oktober 2022
2022	11	Pentha Rho, Beoordelingsmatrix, Haalbaarheidsonderzoek 2.0, Nieuwbouw school Enter, 7 november 2022
2022	12	Penta Rho, Haalbaarheidsonderzoek 2.0, Nieuwbouw school Enter, Reacties onderwijs, 1 december 2022
2023	1	Penta Rho, Locatiestudie nieuwbouw schoolgebouw te Enter, Haalbaarheidsonderzoek 2.0, 12 januari 2023
2023	1	Gemeente Wierden, Adviesnota, Raadsbrief en haalbaarheidsonderzoek 2.0 nieuwbouw scholen Enter, 17 januari 2023
2023	1	Gemeente Wierden, Collegevoorstel en -besluit, Haalbaarheidsonderzoek 2.0 en raadsbrief nieuwbouw scholen Enter, conform besloten met toevoeging aanvullend besluit t.a.v. locatiekeuze nieuwbouw scholen in Enter, 17 januari 2023
2023	2	Gemeente Wierden, Presentatie, Informatiebijeenkomst Nieuwbouw scholen Enter, 13 februari 2023
2023	2	Gemeente Wierden, Verslag, Openbare informatiebijeenkomst Nieuwbouw scholen Enter, 13 februari 2023
2023	2	Gemeente Wierden, Adviesnota over nieuwbouw scholen Enter locatie 11, datum onbekend
2023	2	Gemeente Wierden, Collegevoorstel en -besluit, Nieuwbouw scholen Enter locatie 11, 21 februari 2023
2023	2	Gemeente Wierden, Raadsvoorstel, Nieuwbouw scholen Enter, 21 februari 2023
2023	3	Gemeente Wierden, Brief aan VV Enter Vooruit, Nieuwbouw scholen in relatie tot sportpark De Werf, 15 maart 2023

Schriftelijke stukken

Jaar Maand Beschrijving

Casus School in Enter (vervolg)

2023	3	Gemeente Wierden, Brief aan Stichting Enterse Sportfederatie, Nieuwbouw scholen in relatie tot sportpark De Werf, 15 maart 2023
2023	3	VV Enter Vooruit, Brief aan college en raad, Vragen o.a. rondom voorkeurslocatie school en visie sportpark, datum onbekend
2023	3	Gemeente Wierden, Aanvullend memo aan raad, Laddertoets in relatie tot nieuwbouw scholen Enter, 17 maart 2023
2023	3	Gemeente Wierden, Brief college aan raad, Memo Laddertoets in relatie tot nieuwbouw scholen Enter, 17 maart 2023
2023	4	Gemeente Wierden, Overzicht tijdslijn documenten rekenkameronderzoek Participatie school in Enter, periode april 2020 t/m april 2023
2023	4	Gemeente Wierden, Motie CU, Laddertoets scholen bouw Enter, 4 april 2023
2023	4	Gemeente Wierden, Motie VVD, Scholen Enter, 4 april 2023
2023	4	Gemeente Wierden, Amendement CU, NEW en CDA, Co-creatie locatie scholenbouw Enter, 4 april 2023
2023	4	Gemeente Wierden, Verslag participatieproces n.a.v. raadsbesluit 4 april 2023, periode 9 mei 2023 t/m 4 april 2023
2024	2	Gemeente Wierden, Raadsvoorstel, Nieuwbouw scholen Enter, Landelijke en verkeerskundige inpassing, 20 februari 2024
2024	5	Gemeente Wierden, Motie CU, Progressief Wierden, VVD en SGP, Duale planvorming scholenbouw Enter, 13 mei 2024

Casus Revitalisering bedrijventerrein Kluinveen-Violenhoek

2022	8	Gemeente Wierden, Brief aan leden Werkgeverskring Wierden, Vooraankondiging inventarisatie bedrijventerreinen Violenhoek en Kluinveen, 8 juni 2022
2022	8	Gemeente Wierden, Brief aan Werkgeverskring Wierden, Vooraankondiging inventarisatie bedrijventerreinen Violenhoek en Kluinveen, 8 juni 2022
2022	9	Gemeente Wierden, Motie CU, Progressief Wierden en SGP, Revitalisering industrieterrein Kluinveen en Violenhoek, 19 september 2022
2022	12	Gemeente Wierden, Plan van aanpak, Kwalliteitsimpuls bedrijventerren Kluinveen-Violenhoek, 4 oktober 2022, vastgesteld door de raad op 6 december 2022
2023	1	Gemeente Wierden, Overzicht, Zes aanvullende gesprekken na inloopavond 23 januari 2023
2023	1	Gemeente Wierden, Brief aan omwonenden, Uitnodiging inloopavond kwaliteitsimpuls bedrijventerrein Kluinveen en Violenhoek op 23 januari 2023, 13 januari 2023
2023	1	Gemeente Wierden, Overzicht ideeën en wensen inwoners en ondernemers n.a.v. inloopbijeenkomst 23 januari 2023
2023	1	Gemeente Wierden, Overzicht reacties inloopavond, 23 januari 2023
2023	1	Gemeente Wierden, Verzamelde ideeën en gele memo's inloopavond Kwaliteitsimpuls Kluinveen-Violenhoek, 23 januari 2023
2023	2	Gemeente Wierden, Verslag gesprekken ondernemers Kluinveen en Violenhoek tot en met 7 februari 2023
2024	1	Gemeente Wierden, E-mailwisseling gemeente met inwoner, periode 1 februari 2023-12 januari 2024
2024	1	Gemeente Wierden, Uitnodigingsbrief, Informatiebijeenkomsten Kwaliteitsimpuls bedrijventerrein Kluinveen en Violenhoek op 25 januari 2024, 10 januari 2024
2024	1	Gemeente Wierden, Presentatie, Concept gebiedsvisie en scenario's Kluinveen-Violenhoek, 25 januari 2024
2024	1	Gemeente Wierden, Presentatie informatiebijeenkomst door bureau MA.AN, Kluinveen -Violenhoek, Concept gebiedsvisie en scenario's-Informatiebijeenkomst, 25 januari 2024
2024	1	Gemeente Wierden, Vier reactieformulieren Informatiebijeenkomst Kwaliteitsimpuls bedrijventerrein Kluinveen-Violenhoek, 25 januari 2024
2024	1	Inwoners Wierden, E-mails naar gemeente Wierden, Twee reacties van inwoners na bezoeken informatiebijeenkomst, 25 januari 2024
2024	1	Gemeente Wierden, Intern overzicht reacties Informatiebijeenkomst Kluinveen-Violenhoek 25 januari 2024, inclusief twee reactieformulieren, januari 2024
2024	6	Gemeente Wierden, Presentatie, samenstelling door bureau MA.AN, Kluinveen-Violenhoek, Scenario's en visie voor een duurzame ontwikkeling, juni 2024
2024	8	Gemeente Wierden, Adviesnota over scenario's en visie voor kwaliteitimpuls bedrijventerreinen Kluinveen en Violenhoek, 29 augustus 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Collegevoorstel, Voorstel tot instemmen met het voorkeursscenario en vaststellen van de visie in het rapport 'Scenario's en visie voor een duurzame ontwikkeling van bedrijventerrein Kluinveen-Violenhoek', 3 september 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Raadsvoorstel, Scenario's en visie voor kwaliteitsimpuls bedrijventerrein Kluinveen en Violenhoek, 3 september 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Presentatie, Scenario's en visie voor een duurzame ontwikkeling Kluinveen-Violenhoek, september 2024

Schriftelijke stukken

Jaar Maand Beschrijving

Casus Revitalisering bedrijventerrein Kluinveen-Violenhoek (vervolg)

2024	9	Gemeente Wierden, Uitnodigingsbrief, Informatiebijeenkomsten Kwaliteitsimpuls bedrijventerrein Kluinveen en Violenhoek op 19 september 2024, 4 september 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Voorbereiden informatie-/inloopbijeenkomst Kwaliteitsimpuls Kluinveen-Violenhoek, 19 september 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Presentatie, Informatiebijeenkomst Kwaliteitsimpuls Kluinveen-Violenhoek, 19 september 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Presentatie informatiebijeenkomst door bureau MA.AN, Kluinveen-Violenhoek, Scenario's en visie voor een duurzame ontwikkeling, 19 september 2024
2024	9	Gemeente Wierden, Verslag Informatiebijeenkomsten Kwaliteitsimpuls bedrijventerrein Kluinveen en Violenhoek, 19 september 2024
2025	1	Gemeente Wierden, Voorbereiden informatie-/inloopbijeenkomst Kwaliteitsimpuls Kluinveen-Violenhoek, 25 januari 2025
2025	2	Gemeente Wierden, https://www.wierden.nl/kluinveen-violenhoek , download 17 februari 2025
2025	3	Gemeente Wierden, Concept persbericht, Gemeenteraad Wierden stemt in met visie kwaliteitsimpuls gebied Kluinveen-Violenhoek, 5 maart 2025

PARTNERS⁺PRÖPPER

 's-Gravendijckseweg 60, 2201CZ Noordwijk

 071 7370167 / 06 14440746

 www.partnersenpropper.nl
www.opgavengestuurdwerken.nl

